

INDEX PRO CIRCULARIBUS A. 1885.

	Pag.
Aetas scholarium	23
Andrin	52
„Angyalok története“	2
Apochae inval. milit. pens.	68
„A Sz. Család képes naptára“	50
Barátur	25
Bede	58
Belác	40
Bereczk	51
Birján	18
Bisztrice	32
Bocsor	43
Borbás	25
Brem	26
Charvat	41
Chorales libri	27
Cathedralis Carthagin.	35
Czapáry	51
Data statistica	64
Dobos	52
Dobszay	26
Docentes legi milit. obnoxii	63
Dinnyeberki	16, 19
Diósberény	26
Dispens. matrim. in grad. prohib.	49
Duna-Kömlőd	50
Egerszegh	3
Examen Synodale	57
Expeditio epistolar. officios.	43
Fájth	52
Fügedy	35
Frantich	62
Fundus subs. regnic. doc. cath.	31
Gyümölcsény	16
Habilitatio catechetar. in schol. med.	21
Halász	21

	Pag.
Hanny	62
Haznyay	25
Herczeg-Szóllős	18
Hirling	51
Hirschmann	2
Holzinger	18
Horváth G.	47
Hörnyék	16
Huber	26
Hygienia	57
Industria	1
Kaán	46
Kajdacs	55
Kánya	59, 69
Kapos-Szekeső	47
Kárász	15
Károly	62
„Kath. hitoktatás“	57
Katics	41
Kátoly	25, 33
Keserics	62
Késmárki	41
Kienle	52
Kis-Hajmás	32
Koch	52
Köhler	51
Kopáry	69
Kovács, doc.	58
Kovács	52
Krisztanics	47
Ladomány	19, 40
Lakócsa	67
Lechner	26, 41
Lechner fundatio	57
Lengyel	51
Libri chorales	27

	Pag.
Lingua Hung. in schol. elem.	36
Magyar	52
Magyar doc.	39
„Magyarország népokt. intézetei- nek és tanítóinak névtára“	44
Magyar-Soóros	39, 47, 58
Mappa Geogr. Regni	46
„Mária-Kert“	61
Matricula	17, 23, 67
Mittelmann	61
Molnár M.	69
Molnar N.	52
Móricz	58
Mozolányi	52
Mucsi	46
Nagy-Kozár	26
Nagy-Mányók	51
Nagy-Nyárad	39
Nagy-Vejke	1
Német-Egregy	50
„Népiskolai hitelemzéstán“	57
„Népiskolai Tanügy“	15
Obolus Petri	15
Oblig. stat. instar hypoth.	24, 45
Onczay	47
„Osztr.-Magy. Monarchia írásban és képen“	61
Pál	52
Pastorales	5
Péhm	51
Peitler	43
Pintér	52
Potlacsnik	16, 52
Pozsgay	62
Proksch	52
P.-Sz.-László	51

	Pag.
Rácz-Petre	46
Radó	69
Rákos	65
Rézbányai Jos.	51
Rosarii devotio	53
Rovácsek	35
Schmeller	52
Scholae plantatoriae	17
Sellye	61
Sipos	52
Somberek	2
Spiesz	62
Sterba	67
Szakcs	32
Szantner	47
Szegzárd	43
Szilvek	51
Szuly	69
Thermae Carol. pro docent.	45
Theses paedag.	69
Theses theolog.	15
Troll fund. pro sacerd.	3
Troll fund. pro docent.	3
Troll fundatio nova	61
Tschida	25
Tymbrum	23
Ujváry N.	51
Ujváry G.	52
Versend	3
Viljevo	35
Vitkovics	41
Walter Jos.	51
Walter fundatio	65
Weisz	55
Wolf	18
Zsinkó	26

I.

79.

1885.

Curatia Nagy-Vejke per translocationem Julii Szerényi ad parochiam
Lengyel, vacans reddita est.

(Concursus
pro Curatia
Nagy-Vejke.)

Pro vacante hac curatia concursum publico, invians reflectentes, ut suum
recursum usque 15-am mensis Februarii ad Officium dioecesanum promoveant.

84.

1885.

Pro notitia communico sequens Exc. Ministerii Cultus et Publ. Instit. Intimatum:

(De succol-
landa indu-
stria patria)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől: 1510 eln. sz. Nagyméltó-
ságú Püspök Úr! A hazai műipar és képző művészet emelése érdekében fordulok
Nagyméltóságodhoz és szót intézek egyuttal összes egyházi főhatóságainkhoz, mint
a kiket főtenyezőkül tartok arra, hogy az e téren elért szerény eredményeket pártol-
lásuk biztosításával lehetőleg fokozzák.

A képző művészet és a művészeti ipar az egyház részéről nyert támogatás
utján emelkedett minden országban, az által hogy onnan nyert munkát és fogla-
latosságot legelső sorban. Így volt az mindenütt — csak nálunk vált divattá a kül-
földhöz fordulni mindenért. — Igaz hogy ez egy időben alig is lehetett máskép,
mert hajdan diszlő műiparunk egyszerre csak pangásba esett, úgyszólván eltűnt. —
Most azonban jobbra fordult a dolog. Közviszonyaink ez irányban is örvendetes
lendületet vettek. Képzőművészetünk kezd lassan lassan számot tenni s egy majdan
virágzandó műipar csirája mutatkozik itt is ott is, a mely nem csak megérdemli a
gondozást, hanem követeli is, ha csak a létezőt veszélyeztetni nem akarjuk. Ma igen
sokat lehet itthon készíteni, mit egy pár év előtt külföldről kellett behozatnunk.

Ragaszkodjunk a magunkéhoz és fejlesztjük azt nem csak nemzeti érület-
ből, hanem jól felfogott önérdekünkéből is, a mely pedig ez idő szerint parancsolólag
int és határozott irányt jelöl ki működésünknek. — Nem ismeretlen Nagyméltósá-
god előtt, hogy az európai piac nyers anyagokkal el van özönölve, s hogy mi az
Európán kívüli productionalis országokkal alig leszünk képesek versenyezni. — Ujj-
mutatás ez arra, hogy az ipar fejlesztéséhez fogjunk minden erőnkkel. Igen is, min-
den erőnkkel; mert csak így számolhatunk sikerre. Tegye meg a társadalom minden
rétege a magáét, és én megvagyok győződve, hogy mi rövid idő alatt jelentékeny
fogunk teremthetni; csak ne keressük künn azt a mit itthon is megszerezhetünk.

Melegen ajánlom az itt előadottakat Nagyméltóságod nagybecsű figyelmébe azon tisztelettéljes felkéréssel, hogy a templomok diszítéséhez tartozó művészeti vagy műipari czikkeket itthon méltóztassék készíttetni, s így közgazdasági állapotaink javulásához a lehetőséghez képest járulni.

Van szerencsém még megjegyezni, hogy addig is még a műipar előmozdítására alakulandó társulat megkezdendi működését: a megrendelések és czégek tekintetében kellő felvilágosítással s utbaigazítással az iparművészeti muzeum igazgatósága (Sugárut, 79) fog szolgálni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását Budapesten, 1884 október hó 22-én. Trefort.

133

1885.

(Wilhelmus
Hirschmann
obtinet dup-
plicatum te-
stimonii.)

Vallás és közokt. m. kir. Ministertől 45354. sz. A Hirschmann Vilmos által az 1878-ik évben 85. sz. a. a kolozsvári állami tanítóképezdében nyert elemi tanító-ságra képesítő oklevél állítólag elveszvéen, ezennel semmisnek nyilvánittatik, s annak jogérvényes másodlata nevezett részére 1884. évi október 18-án 124. sz. a. szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém a főtisz. egyházm. hatóságot — a szokásos köröztetés szives eszközlése végett — tisztelettel értesíteni. Budapest, 1884. decemb. hó 19-én. A Minister meghagyásából: Buzogány Áron osztály tanácsos.

142

1885.

(Commenda-
tur opus: „A
sz. Angyalok
története.)

Libenter commendo Ven. Clero dioecetano opus Joannis Munkay Vice-Archi-Diaconi et parochi Garam-Ujfalvensis, cui titulus: „A Szent Angyalok története.“ Quinque tomi pretio venduntur 3 fl. qui per reflectentes auctori submit-
tendi sunt.

86.

1885.

(Concursus
pro statione
Cant.docentis
in Somberek)

Az üresedésbe jött somberekai kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. Az állomás évi jövedelme következő: 1) Tisztességes lakás, melléképületekkel és házikerttel. 2) Négy hold szántóföld és egy hold rét; a szükséges munkákat — a szántóföld második szántását kivéve — a község teljesíti és a termést behordja. 3) Minden telkes házaspár után $\frac{1}{8}$ buza = 44 m. 4) Minden kisház és zsellér pár után $\frac{1}{8}$ rozs = 46 m. 5) Minden szőlővel bíró házaspár után 2 itcze bor = 8 akó. 6) Minden telkes, kisház és zsellérházaspár után 6 kr., az életjáradékos (Auszügler) 3 kr. = 23 frt. 7) Minden iskolásgyermektől 32 kr. tanpénz = 62 frt. 8) Vasárnapi oktatásért 42 frt. 9) Stola illeték körülbelül 100 frt. 10) 11 öl kemény tüzelőfa, melyből 2 tanterem és az altanító szobája is fűtendő. 11) Legelő elkülönzés alkalmával, legelőilletmény. A kellően felszerelt folyamodványok február hó 16-ig

a mohácsi kerületi esperesi hivatalhoz küldendő. A pályázók febr. 19-én d. e. 9 órakor a helyszínen jelenjenek meg, a templomi teendőkben való jártasságukat bemutatandók.

87.

1885.

A sásdi anyaegyházhoz tartozó Egerszegh fiókközségi tanító-állomásra f. é. (Concursus pro statione docentis in Egerszegh) február 19-ig pályázat hirdettetik. A pályázók folyamodványaikat a ker. esperes és tanfelügyelőhöz küldjék — Magyar-Székre. Ez állomás legujabb díjlevele:

1) A tanítólak áll: 2 szoba, konyha, élettár és pinczéből. Az udvaron istálló, ólak és kut. 2) A lak mellett $\frac{1}{4}$ holdnyi házikert. — Az összes épületek gondozása, udvar és kert kerítése, a kut tisztítása stb. a hitközséget terheli. 3) Minden telkes, kisházas és zsellérpár fizet $\frac{1}{8}$ buzát és $\frac{1}{8}$ rozsot. Minden pásztorpár $\frac{1}{8}$ kétszerest összesen 35 mérő à 3 frt 25 kr. = 113 frt. 75 kr. 4) Minden pár fizet 20 kr. lélekpenzt = 14 frt. 5) Minden szőlőbirtokos pár 6 régi iteze bort; összesen 6 akó à 3 frt = 18 frt. 6) Saját használatára kap a tanító udvarára szállítva 3 öl hasábfát; ezt a kisházások, zsellérek, pásztorok évenként felaprítják; à 10 frt. = 30 frt. 7) Minden hétköznapi iskolaköteles fizet 50 krt; mintegy 30 tanköteles után 15 frt. 8) Minden ismétlő tanköteles fizet 20 krt; mintegy 10 tanköteles után 2 frt. 9) Saját művelésére kap a tanító $6\frac{1}{2}$ hold szántóföldet; évi haszon holdanként 13 frt. = 84 frt 50 kr. 10) Egy hold rétet, melynek szénáját és sarjút a község lekaszálja, felgyűjti és a tanító udvarára betakarítja; 20 frt. 11) Stolaris jövedelmet Visita Canonica szerint; búcsuztatóktól 50 krtól 1 frtig; évenként mintegy 3 frt. 12) A tanító udvaráról a trágyát évenként kihordja a tanítói földekre a hitközség. 13) Szükséges malomfuvarokkal a hitközség szolgál. 14) A tanító a községi határban szabad legeltetési jogot élvez. 15) Az iskolafűtéshez szükségelt fát a tankötelesek szolgáltatják. Évi jövedelmek összege 300 frt 25.

120.

1885.

A versendi kántortanítói állomásra folyó évi december hó 10-én 2107. sz. (Prolongatur terminus concursus pro statione docentis in Versend.) alatt (pag. 86.) közzétett pályázat határideje ezennel meghosszabbíttatik és a választás napja f. é. február hó 19-ére tűzetik ki.

121.

1885.

E Fundatione Illmi ac Rssmi Francisci Troll pro egenis et aegrotis sacerdotibus facta, 100 flnos hoc anno accipiunt: Franciscus Kiss, emer. par. (Subsidium o fundatione Baranyavárensis; Joannes Plosser, emer. par. Miszlaensis; Franciscus Troll pro sacerdotibus) Wimmer, emer. par. Szébenyensis; Stephanus Komáromy, par. F.

Ireghensis; Ferdinandus Hangai, par. Ibafaensis; Franciscus Nikl, coop. Alexander Fekete, coop; Julius Szerényi, par. Lengyelensis; Adalbertus Bundalla, par. Lapáncsaensis; Leopoldus Fischer par. Sz. Istvánensis.

Qui obtingentem sibi taliter summam erga apocham a foundationis administratore Rssmo Aloysio Girk Canonico recipere possunt.

122.

1885.

Subsidium vero e fundatione eiusdem Illmi ac Rssmi Francisci Troll pro succollandis docentibus facta obtinent:

Joannes Reder, docens in Árpád; Josephus Lincz, d. in Bükösd; Franciscus Tavaly, d. in Szilvás; Emericus Müller d. in Német-Márok; Georgius Krieg, d. in Kis-Dárda; Carolus Puzsarevics, d. in Izsép; Joannes Hesz, d. in Rác-Göresöny; Balthasarus Há y, d. in Himesház; Joannes Stein, d. in Rác-Töttös; Philippus Jakab, d. in Nádasd; Josuphus Csütörtök d. in Magyar-Egregy; Casparus Smeringa d. in Gerényes; Georgius März, d. in Csebény; Josephus Till, d. in Csepin; Joannes Petz, d. in Radikove; Josephus Müller, d. in Bonyhád; Stephanus Németh d. in Gyula-Jováncza; Joannes Roth d. in Paári; Julius Drotter, d. in Udvari; Adamus Gayer, d. in Paks; Joannes Traiber, d. in Mözs; Bernardus Mussong, d. in Varasd.

Qui per concernentes parochos informati erga apocham cum tymbro 19 cr. via Officii VADiaconalis apud Cassae gener. fund. dieoc. administratorem Rss. Antonium Dobszay 50 flnos levare poterunt.

Personalia.) Franciscus Haragó, cooperátor Szebényensis nominatus est parochus Vókányensis. Mauritius Wosinsky parochus Lengyelensis translocatus est ad parochiam Závod. Julius Szerényi curatus Nagy-Vejkensis nominatus est parochus Lengyelensis. Cooperatores missi sunt: Stephanus Fülöp e Vókány ad Kővágó-Szóllós; Balthasarus Rathmann e Bodony ad Szebény. Rudolphus Kisse Kajdacs ad Maria-Kéménd. Ludovicus Razgha e Mária-Kéménd ad Kajdacs. Josephus Brem missus est administrator ad Nagy-Vejke. Franciscus Pisačić parochus Garéensis, nominatus est parochus Lúcsensis. Joannes Kulcsár, cooperátor Hosszu-Hetényensis nominatus est parochus Garéensis.

Datum Quinque-Ecclesiis die 18-a Januarii 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

QUINQUE-ECCLESIIS.

TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (C. FESZTL.)

II.

288

1885

VENERABILES FRATRES ET FILII DILECTISSIMI!

Qui gratia salvati sumus ad aeternam salutem pervenire non possumus nisi per fidem. Qui crediderit et baptisatus fuerit salvus erit, qui vero non crediderit condemnabitur, inquit Salvator et Dominus Noster Jesus Christus. Marc. 16. (Literae
Quadragesi-
males.)

Summum vero est objectum, quod nobis fides proponit: Deus, videlicet ipse, qui est Summa Veritas et deinde omnes veritates, quae ad Deum spectant et ab Eo revelatae sunt; summum pariter motivum propter quod propositis adhaeremus, Dei scilicet itidem auctoritas; nam dicente S. Leone Magno: Divina Auctoritas est cui credimus. Serm. 27. de Nativ. — Ac proinde nihil fide altius, nihil praestantius et excellentius.

Nostra quippe religio non hominum, sed Dei opus est et supernaturali revelationi supernaeque gratiae tota innititur.

Equidem naturae totius Auctor, qui non sine testimonio semetipsum reliquit, invisibilia sui, a creatura mundi, per ea quoque quae facta sunt, iam ipso intellectu conspicienda praebuit; longe maiora tamen, altiora, et sublimiora a primordiis perinde humani generis disposuit, dum nos supernaturali Sui manifestatione locupletavit et ad ea apprehendenda et tenenda opportunis coelestibus auxiliis instruxit.

Id iam protoparentibus fecit quibus Sese revelavit, quos in justitia et sanctitate constituit et donis plane coelestibus exornavit; tum vero et misere lapsos erigens spe futuri Liberatoris erexit.

Deinde multifariam multisque modis patribus in prophetis locutus est.

Tandemque, mundo, ad recipiendum coelestia, saeculorum cursu praeparato, promissum redemptionis misericorditer solvens, Unigenitum Filium misit; in Quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi, ut consolemur corde et instruamur in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitionem mysterii Dei Patris et Christi Jesu. Coloss. 2.

Hoc Suae revelationis coelestis ingenti beneficio, benignissimus Deus et imbecillitati mentis nostrae in iis ad quae nativa mentis acie pertingere possemus et deberemus, succurrit; et praeterea altiora, nulli creaturarum intellectui per se

patula, verum potius omnibus pariter a saeculis abscondita ad salutem et finem, natura omnino altiore et prorsus divinum necessaria, manifestavit; utrumque pariter fide divina credendum.

Quae fides quam praeclarum sit divinae Clementiae et Sapientiae donum per se patet.

Quemadmodum enim nihil altius et firmitus cogitari potest quam divina Auctoritas: ita pariter nihil nobilius ac praestantius, quam, quae nobis revelavit Deus, quaeque nemo cognovit, nisi Spiritus, qui scrutatur etiam profunda Dei. (1. Cor. 2.)

Porro quam necessaria sit, Sacrae Litterae sat superque et multimode testantur: iam reprehensione exiguitatis fidei (Math. 14, 31) iam laude magnitudinis eius (Luc. 17, 6) iam vivo desiderio augmenti eiusdem (Matth. 15, 18) Quid apertius verbo Apostoli Pauli dicentis: „Sine fide impossibile esse placere Deo“; aut comminatione ipsius Domini: Qui non crediderit condemnabitur?

Est quippe fides lucerna illa lucens in caliginoso loco terrae, quae generi humano supernam illam ostendit civitatem quae peregrinantibus meta proposita est itineris. — Est sperandarum illarum substantia rerum argumentum non apparentium quae nobis praefulget usquedum viderimus Deum sicut est. — Est praesidium coeleste, quod viam monstrat per quam gradi oportet et simul remedia ostendit et cautelas praebet ne declinemus erremus aut plane deficiamus. Salutis initium est, docente Tridentino Concilio, fundamentum, et radix omnis justificationis nostrae, sine qua impossibile est placere Deo et ad filiorum eius consortium pervenire (Sess. 6. C. 8.) Insuper in captivitatem redigens omnem intellectum in obsequium Christi eidem tam arcto nos obstringit vinculo ut si omnino viva sit et per charitatem animata certe salutem operabitur.

Haecpropter Clementissimus et Misericors Coelestis Pater, qui lapsos nos et imbecilles restaurandos, a peccati sequelis redimendos et erigendos promisit Redemptorem eum se daturum praedixerat qui sit futurus doctor iustitiae (Isai. 49.) et lux gentium, salusque usque ad extremum terrae (Ps. 40. Joël 7) ac Filium suum Unigenitum, cum apparuit nobis voce e coelo delapsa a magnifica gloria ut omnes audirent eique obtemperarent iussit (2. Petr. 7.) Ideo amantissimus Salvator noster et Dominus aeternum Dei Patris Verbum Lux hominum et Veritas Ipsa statim ac opus suum exorsurus prodiit, facere coepit et docere, nec per omne terrestres commorationis Suae tempus id facere desiit, sed privatim discipulis et palam multitudini plebis sine intermissione verba vitae aeternae, quae habuit ipse, ceu panem spiritus fregit.

Deinde vero, antequam discederet ad Patrem, ratione solemniissima, discipulis demandavit, ut euntes doceant omnes gentes (Matth. 28.); et alios Apostolos dedit alios Prophetas, alios Pastores et Doctores; ne, qui ei adhaerent

tamquam parvuli fluctuantes circumferrentur omni vento doctrinae (Eph. 4.) sed firmo fidei fundamento dato, omnes coaedificaremur in habitaculum Dei in Spiritu Sancto. (Eph. 2.)

Firmo inquam fundamento. Nequis enim Verbum auditus Dei ab Ecclesiae Suae Ministris tanquam verbum hominum acciperet sed sicut est vere, verbum Dei (1. Thess. 2.) eadem, qua ipse pollebat, ac proinde divina auctoritate, magistros, fidei praecones, instruxit dicens, *Qui vos audit me audit, et qui vos spernit me spernit.* (Luc. 16.) Quod quidem, docente catechismo romano, non de iis tantum intelligendum est ad quos immediate sermo dirigitur, verum de omnibus, qui legitima successione docendi munus obeunt, quibus et Suum largiturum Spiritum, qui maneat cum eis et Seipsum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi adfuturum esse pollicitus est. (Math. 28.)

Neque tamen, ut per se patet, singulis individuis, tametsi legitime missis et Dei nomine verbum nunciantibus, universum revelatae fidei depositum cum assistentia Spiritus Sancti et infallibilitatis praerogativa commissum est; sed Ecclesiae ipsi, sive prout veritatem per Orbem terrarum dispersa, perenniter custodit et testatur; sive ut oecumenice congregata est; sive dum per Romanum Pontificem Caput et summum Doctorem et Magistrum, Christi personam visibiliter sustinentem, proloquitur et docet.

Haec de Sancta fide eiusque divinis praesidiis breviter attacta si uberius consideraveritis et meditationi subjeceritis Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi toto certe animo consentietis verbis fel. recordationis beatissimi Patris Pii Papae IX, (in epist. encycl. Qui pluribus 9. Nov. 1846.): „Nihil fide nostra certius, nihil securius, nihil sanctius . . . nihil quod firmioribus innitatur principiis. Haec, scilicet fides, vitae magistra, salutis index, vitiorum omnium expultrix ac virtutum faecunda parens et altrix, divini Sui auctoris et consummatoris Christi Jesu nativitate, vita morte, resurrectione, sapientia, prodigiis confirmata, supernae doctrinae luce undique, refulgens ac coelestium divitiarum ditata thesauris . . . salutare proferens leges universum orbem, terra marique, a solis orta usque ad occasum, uno crucis vexillo pervasit atque idolorum profligata fallacia, triumphatisque cuiuscunque generis hostibus, omnes populos, gentes nationes utcunque diversas divinae cognitionis lumine illustravit atque suavissimo ipsius Christi jugo subjecit, annuncians omnibus pacem, annuncians bona.“

Quae si porro bene recogitaveritis corde Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi, sane, una cum omnibus Christo devotis gratias agetis Deo, qui nos in Suam veram sanctamque recepit Ecclesiam et Ministros in ea posuit dignosque fecit in partem sortis Sanctorum in lumine (Col. 1.) et cum psalte regio ingeminabit „Beati qui habitant in domo tua Domine! Quam dilecta tabernacula tua Domine virtutum, concupiscit et deficit anima mea in atriis Domini! (Ps. 83.)“

Sed vero si multi, per decursum priorum saeculorum, prodierunt pseudo-prophetæ surgentes adversus Dominum et adversus vitae nostrae auctorem Christum eius: non minora, hoc aevo incredulitatis nos circumstant, et circumvallant pericula, ac salvificae fidei et Ecclesiae eam custodientis et in aevum annunciantis divino ministerio, infensa conamina.

Quae quidem conamina et pericula nemo evidentius, nos cohortando, commonstrat ac Beatissimus Pater, Sanctissimus Dominus gloriose regnans Leo Papa XIII. in epist. Sua encyclica die 20-a Aprilis Anni 1884. ad catholicum Orbem dimissa; in qua sectae Massonicae, vulgo libero-murariorum, perniciosissimas doctrinas et subdola in Ecclesiam et fidem catholicam immo societatem et civitatem Christianam ipsam molimina, Praedecessorum Suorum vigilantiam imitatus, accuratius denuo nota facit; adque capienda salubria consilia et adhibenda ne populus fidelis, in detrimentum fidei suae, perversis eorum principiis corrumpatur, — apta remedia docendi et obnitendi praescribit.

Istas, Beatissimi Patris nostri, tam verissimas quam coelesti sapientia foecundas et unctione plenas, litteras pontificias, Vobis Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi, aliunde iam notas, hac occasione, qua de fide nostra sanctissima aliqua ad Vos dicere constitui, ut legatis iterum iterumque, et bene mente volvatis Vos oro atque obtestor. Cognoscetis ex iis et propriam causam malorum quae non jam occulte serpunt verum palam prodeunt ac regnum Dei et societatem christianam multimode invadunt; et magnitudinem perniciiei, et remedia opportunissima.

Quae Vobis, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi, ac praecipue iis inter vos, qui in cura animarum constituti quasi quotidie ministratis verbo, penitus nosse perquam utile immo necessarium est. Tametsi enim atrae idmodi societates, quantum scio, apud nos, in omni regione Dioeceseos Nostrae suo modo constitutae non sint; immo populus fidelis nonmodo per rura verum et in urbibus, Deo gratiae sint et laudes, — haud dubium, quin et per opera et studia Vestra, qua solerter collaboratis evangelio, — religioni christiano catholicae passim, ceu maximo suo bono adhaereat, eam amet, observet et sibi eripi vel in minimis haud sustineret: quia tamen, perhibente Sanctissimo Domino Nostro, unius saeculi dimidiatique spatio secta haec ad incrementa properavit opinione maiora, inferendoque sese per audaciam et dolos in omnes reipublicae ordines, tantum iam posse coepit ut prope dominari videatur: facile fieri potest, ut eiusmodi consociationum sodales et socii aliunde adventantes aut qui principiis eorum pessimis iam corrupti sunt, hinc inde plebem nostram invadant eique damna sempiterna intentent.

Quod ne fieri possit aut saltem ubi caput efferret statim propulsari queat: et virus ab eis profusum nosse et remedia prae manibus habere expediverit, quo eisdem fortes in fide resistere valeatis.

Non aliunde quam e sectae huius consiliis repetenda sunt omnia mala quae in Ecclesiam hostiliter ubivis locorum intentantur et vel maxime injuriae et laesiones illae quae in sedem Apostolicam, Romanumque Pontificem, Christianorum Patrem congeruntur, utpote in quem, ceu Ecclesiae Christi Caput et Fundamentum longe maxima est inimicorum Crucis Christi incitata contentio.

Iis ipsis beatissimus Pater tribuit nefandum illud facinus, de quo non ita pridem in Allocutione habita in Consistorio diei 24. Martii anni 1884. queritur, et quod fidei et culturae apud gentes, sicque ipsi humanitati, adeo funestum est; — nobilissimi videlicet, in orbe terrarum instituti, cui a Propaganda Fide nomen est, nuper decreta exspoliatio.

Congregatio, de qua sermo est, componitur a) e S. Congregatione Cardinalium et aliorum Consultorum, cuius est moderari et dirigere rem omnem SS. Missionum; b) e Collegio seu Seminario, in quo futuri Missionarii educantur, instituuntur, et formantur; c) e Typographia Polyglotta, in qua libri, Catechismi nempe, liturgici, alique tam pro Missionariis, quam pro convertendis ad fidem populis necessarii ac utiles imprimuntur. Accedit exquisitissima Bibliotheca, et refertissimum pretiosis thesauris musaeum.

S. Congregationem Cardinalium de propaganda fide a. 1622. erexit s. m. Gregorius XV. Papa eo praecise scopo ut tam ipse possit, quam successores in Cathedra S. Petri valeant, apostolico suo ministerio fidem Christi apud Gentes, sedentes in tenebris et in umbra mortis praedicare ac propagare, apud illos vero populos, qui fidei lumen amiserunt, hoc rursus accendere et restituere. Sic enim in sua Constitutione „Inscrutabilis“ loquitur laudatus Pontifex. „Quod Apostolis omnibus a Domino mandabatur, ut praedicarent Evangelium omni creaturae, principaliter Petro incumbebat, qui omnibus praestabat praerogativa principatus, et cui sol-injunctum fuerat a Domino, ut pasceret oves. Quamobrem etsi a felic. record. Romanis Pontificibus, Praedecessoribus nostris, pastoralis vigilantia, ope, studio et industria elaboratum fuerit, ne tam multae messi deessent operarii, et negotiatio haec sancta non negligeretur: nihilominus nos, ut cum vigilantia, cura, et fervore opus prosequi possimus, et in posterum successores nostri possint, nonnullorum S. R. E. Cardinalium peculiari sollicitudini negotium committendum duximus, et demandamus, volentes — — — ut missionibus omnibus, ad praedicandum et docendum Evangelium superintendant, ministros necessarios constituent, et mutant.“ Erexit autem Gregorius XV. S. Congregationem suo aere, cui accesserunt pia oblata ex universo vix non orbe catholico. Haec Congregatio ministerium Missionum catholicarum et centrale Officium apostolicae activitatis rectissime vocatur, cuius jurisdictioni, directioni et moderationi subsunt 150 Archiepiscopatus et Episcopatus in foederatis Americae Septemtrionalis statibus in Canada

porro, Australia, Novazelandia, Anglia, Hollandia; item 124 Apostolici Vicariatus; 34 Apostolicae Praefecturae, et 6 Delegaturae in Europa, in Oriente, Asia centrali, Indiis, China, Africa, America, Insulis Oceani Pacifici. Spatiosissimum amplissimumque esse curae, sollicitudinis, et activitatis campum S. Congregationis de Propaganda fide e modo dictis suapte intelligitur. Congregationi huic Collegium, sive Seminarium, quod Apostolicum pro omnibus populis verissime appellatur, addidit Urbanus VIII. qui domum per praelatum Joannem Bapt. Vives, Hispanum hunc in finem donatam magnificentissime reconstruxit, ampliavit, ornavit, Collegio de dote providendo, eique foundationes pro excolendis missionariis a germano suo fratre Antonio Cardinale Barberini factas incorporando. Non defuere benefactores munificentissimi, qui aliis in liberalitate palmam praei-puerunt, eorum nomina gratae posteritati conservata conspiciuntur in marmoreis aedificii muro impositis tabulis. Ipsi usurpatores et huius instituti spoliatores benefactorum praecipuorum nomina legere possunt, v. gr. Innocentii XII. Papae, qui a. 1697. Collegii Urbani dotem centum quinquaginta mille aureis auxit; porro Ferdinandi Cardinalis de Abdua, qui a 1719. Collegio centum itidem aureorum millia donavit; dein Nicolai Cardinalis Spinulae, qui cum cohaeredibus nonaginta millia aureorum eidem Collegio obtulit, ac ut alii silentio praetereantur, Joannis Pauli Andreotis de Angelis, civis Maecenatis „cuius (ut inscriptio loquitur) ingentes opes sola pietate superatae sunt . . . quive omnium suarum facultatum haeredem Congregationem de Propaganda fide ex asse instituit. En fontes, unde dos Urbani Collegii promanavit.

Unde abunde patet Institutum isthoc cui S. Congregatio de propaganda Fide praeest non nationale esse verum internationale, sive omnibus nationibus commune, cuius quippe activitas ad universum orbem exporrigitur, et cuius dos, offerentium etiam intentione et voluntate ad universum catholicum orbem pertinet. Haec porro Congregatio est, dextrum quasi brachium Summi Pontificis, qui eius opera exequitur divinitus sibi demandati apostolici Ministerii principalem gravissimamque partem de propaganda in universo orbe Christi fide. Qui proinde hoc ex intima Summi Pontificatus natura promanans, et mundum totum complectens propagandae Christianae religionis Institutum invadit, ac evertere contendit, is profecto ipsum Summum pontificatum invadere et quantum in se est, evertere velle censendus est.

Gubernium italicum, prout notum est, omnes religiosos ordines, congregationesque, iis solis exceptis huiusmodi coetibus, qui cura infirmorum occupantur, suppressit, suppressorumque ordinum ac congregationum domos, omnemque suppellectilem, etiam libraria, bonaque omnia temporalia, tamquam res nullius occupavit ac fisco publico addixit. Idem Gubernium Ecclesias, omniaque ecclesiastica instituta, personasque omnes ecclesiasticas tam physicas, quam morales bonorum immobilium possidendorum acquirendorumve incapaces declarat, conformiter legi, quam per

Parlamentum rogandam jussit. Lege lata, nihil antiquius habuit, quam constitutis Magistratibus committere, ut cuncta praememoratorum entium ecclesiasticorum bona sub hasta venderent, rectius distraherent, aes autem pro venditis bonis fundisque perceptum publico aerario inferrent, ibi administrandum, nullo alio Ecclesiis, ecclesiasticisque institutis ac personis jure relicto, quam ut censum ex aerario tollerent non autem totum, sed una tertia minorem, quae taxarum solvendarum, administrationisque expensarum titulo subtrahitur. — Atque ista lex est cui praememoratum Gubernium etiam S. Congregationem de propaganda fide subjecit.

Nec proinde mirum quod ad hunc talem tantumque ausum usurpatorum Urbis et ecclesiasticae Ditionis omnis indignabundus ingemuerit catholicus orbis, vocemque protestando levaverit contra spoliationem nobilissimae huius sane nec origine, nec destinatione, nec fundatione et sustentatione italicae, sed toti catholico mundo communis, ac iccirco vere catholicae Congregationis, quae dum Christi fidem barbaras inter gentes propagat, ac propugnat, una civilitatem, culturam veramque libertatem inter easdem gentes fundat ac promovet. Certe nullus nostrum est, qui spoliationem non reprobet, adversus illam non protestetur, et non toto corde precetur, ut qui apprehendit sapientes in stultitia, consilium pravorum dissipet." (E Circulari Strigoniensi. XI.)

Exierunt ergo falsi Doctores in mundum de quibus Dominus ait: Non mittebam Prophetas; ipsi currebant; — non loquebar ad eos: et ipsi prophetabant. (Jer. 23); ut, non doctrinis modo variis et peregrinis, catholicorum animos depravarent; verum et omni vi et violentia opprimerent. Quae in re impietas omnibus instructa artibus, tam longe progressa est, ut nullis fere certis finibus contineri posse videatur; ac nisi Salvatoris Nostri praeclara illa promissione niteremur, qui se adeo stabile Ecclesiae suae fundamentum posuisse affirmavit, ut portae inferi adversus eam praevalere nunquam possint (Math. 16); verendum esset, ne hoc tempore, tot undique hostibus obsessa, tot machinationibus tentata et oppugnata concideret.

In tam praesenti quippe discrimine, in tam immani christiani nominis ac vel maxime Sanctissimi Ecclesiae Capitis oppugnatione dum adesse videntur dies de quibus legimus: Ecce inimici tui sonuerunt et, qui oderunt te extulerunt caput. Super populum tuum malignaverunt consilium, et cogitaverunt adversus sanctos tuos. Dixerunt: venite et disperdamus eos de gente: (Ps. 87.) maiorem certe in modum urgemur Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi ut pareamus monito Apostoli: „State succincti lumbos vestros in veritate in omnibus sumentes scutum fidei (Eph. 6); et memores simus eiusdem S. Apostoli dicti: Sanctos per fidem vicisse regna . . . et adeptos esse repromissiones (Hebr.); attendentes et illud quod Apostolus

Joannes ait: Haec est victoria, quae vincit mundum, fides nostra (1. Joan. 5.) — Atque cum divini verbi, i. e. fidei praedicatio nunquam intermitti in Ecclesia debeat, tum certe hoc tempore enixiore studio et pietate elaborandum est, ut sana et incorrupta doctrina tamquam pabulo vitae, fideles nobis commissi nutrantur, erudiantur, illuminentur et confirmentur.

Quo vero, pro ratione muneris nostri id efficaciter et cum maiori quo fieri potest utilitate ac fructu facere; fideles videlicet a periculis fidei praeservare, in sacra fide conservare, provehere et obfirmare queamus: ipsi hunc pretiosissimum thesaurum, quam diligentissime custodire ac in ea crescere dilatari et corroborari satagamus per Gratiam Dei, qui det nobis Spiritum sapientiae et revelationis in agnitione eius, illuminatos oculos cordis nostri (Eph. 1.)

Itaque anxie vitemus et arceamus quidquid illam adtenuare posset aut eripere uti: lectionem librorum fidei infensorum, aut qui ad nihilum valent vel falsi nominis scientiae subserviunt. Procul absint superbia et sensuum illecebrae.

Eam deinde quam solertissime exerceamus: sacris scientiis ex animo studendo. Super veritatibus fidei pie meditando et actus fidei frequentius eliciendo. Confessionem etiam apertam et fidelem fidei nostrae faciendo ubi expedit; et ad eius normam vitam componendo; fidem in sermonibus et catechismis cum debita praeparatione instituendis meliore quo possumus modo annunciendo; tandemque et viros apostolicos pro eius dilatatione laborantes orationibus et subsidiis adjuvando, subditosque nobis ad praebenda pariter sua auxilia exhortando.

Atque hic non meminisse non possum eius rei quod subsidia pro sacris Missionibus, quae nunc dierum et post fata, quae institutum propagandae Fidei subire cogitur, certe urgentiora sunt ac quandocumque secus, — quod inquam idmodi subsidia in Dioecesi nostra de anno in annum pauciora confluant et iam per integros eosque plures districtus Vice-Archi-Diaconales desiderentur; cum tamen idmodi subsidia in Dioecesi nostra etiam ex officio unusquisque nostrum propinare et a suis fidelibus colligere debeat. Agite Fratres, pristinum fervorem hoc quoque respectu renovate. Succurrite et cooperamini hoc modo fratribus inter infideles agentibus et evangelium etiam cum dispendio vitae suae nunciantibus. Dominus certe reddet Vobis!

Neque enim Vos latere debet Sanctissimum Dominum Nostrum tam tristi edoctum experientia, ut securitati oblationum, donationum, piarum foundationum, quas fideles in universo orbe ad provehendos S. Congregationis de propaganda fide fines deinceps quoque facturi sunt, prospiceret, atque impediret, quominus novae hae donationes in rapaces Gubernii Italici manus sic inciderent, prout antiquae universi orbis fidelium donationes et piaae symbolae inci-

derant, jussisse, ut novarum oblationum vel donationum, et exinde conflandi aeris administratio extra Italiam transferretur, hocque fine erigerentur, designarenturque in Europa, Asia, America, Oceania et Africa certa loca, tamquam totidem centra, sive procuratiae, ubi pro S. Congregatione conferendae a fidelibus symbolae colligerentur, custodirentur, administrarentur, ac secundum dispositiones S. Congregationis Praepositorum in destinatos fines dispensarentur. In Monarchia Nostra Apostolicae Nunciaturae Viennensi provincia obtigit recipiendi et colligendi oblatas pro S. Congregationis finibus symbolas. Quapropter eleemosynae Vestrae et fidelium, in hunc finem offerendae nequaquam incassum fient, sed potius maiori securitate ad finem suum adplicabuntur.

Haec vero eleemosyna Vestra orationi juncta et jejuniis, cuius Quadragesimalem ordinem mox ingressuri sumus et quem eo ut anno priore modo observabitis ipsi, — et fidelibus sub cura Vestra constitutis observandum denunciabitis. — ceu opera bona, quae fidei jungi debent, gratiam et misericordiam Dei implorabunt super studio sanctificationis animarum Vestrarum, cui sacratioribus Quadragesimae diebus e more et praecepto Ecclesiae incumbemus :

Dabitque Deus, Veritas et Lux ipsa, a quo fides oritur, procedit et perficitur, Quique sacram Fidem salutis humanae principium constituit et omnis justitiae fundamentum; ut mentibus illuminati et praecepta fidei sectati, reportemus finem quoque fidei nostrae, salutem animarum. Amen.

Datum Quinque-Ecclesiis, Dominica Septuagesimae, die 1. Februarii 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

III.

213

1885

Ephemerides, quae sub titulo „Népiskolai Tanügy“ redactore Julio Katinszky presbytero Archi-Dioeceseos Agriensis in 15-um iam annum publicantur, tam eo, quod rem scholasticam secundum spiritum S. Ecclesiae catholicae et ad erudiendos specialiter viros, qui scholis catholicis praesunt, pertractat; quam etiam eo commendatas habere volo V. Clero et docentibus Nostrae Dioecesis, quod de sorte fundi auxiliaris pro docentibus catholicis nuperrime conflati, perque V. Capitulum Agriense administrati, rite et authentice omnes edoceat.

(Commen-
datur „Nép-
iskolai Tan-
ügy.“)

309

1885

Serie praesentium, provoco respectivos D. D. Parochos. ut obolum Petri, quo adhuc restant, usque Dominicam II. Quadragesimae Officio Dioecesano submittant.

(Obolus Petri)

36 Cons.

1885

Theses theologiae anno labente elaborandae sunt sequentes :

(Theses theo-
logicae.)

a) Pro corona vernali: E Theologia Dogmatica: Sectae acatholicae sunt repudiandae, quia carent notis verae Christi Ecclesiae.

b) Pro corona autumnali: E Theologia Pastoralis: Obestne latina liturgiae lingua aedificationi fidelium? Quid Pastori animarum faciendum, ne fideles mechanice solum cultui divino intersint?

324

1885

Terminus examinis synodalis praefigitur in dies 25-am et 26-am Augusti a. c.

(Examen
Synodale.)

312

1885

Az üresedésbe jött kárászi kántortanítói állomásra f. é. február 24-ig pályázat hirdettetik. A pályázók kellően felszerelt folyamodványaikat a kerületi tanfelügyelőhez küldjék Szászvárra. (Baranya m.)

(Concursus
pro statione
cantoris do-
centis in Ká-
rász.)

Az állomás jövedékei:

Három szoba, konyha, éléskamra, istálló és zöldségnek való kis pincze, kis házi kerttel is. 2) Kétszázhuszonhárom pár után, egy nyolczad gabona páronként, vagyonosabb telkesektől buza, szegényebbektől rozs. 3) Tizenhárom hold szántóföld, melyet részben mivelnek a hitközségek. 4) Tíz öl hasábfu melyből az iskola is fűtendő. 5) Minden szállósgazdától 4 itze bor = 180 pár után 8 akó 42 itze. 6) Iskola pénz: hétköznapi és vasárnapi előadások fejében összesen 65 frt. o. é. 7) Egy hold kiirtandó rét. 8) Stolaris évi jövedelem hat frt. o. é. 9) Egy öt öl hosszú és két és $\frac{2}{3}$ öl széles fenyeres.

313

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Gyümölcsény)

A felső-mindszenti anyaegyházhoz tartozó Gyümölcsény fiókközség tanító állomására f. é. február 26-ig pályázat nyittatik. A folyamodványok a ker. esperes és tanfelügyelőhöz küldendők Magyar-Székre.

Az állomással jár tisztességes lakás és $\frac{1}{4}$ holdnyi házi kerten kívül;
1) 29 $\frac{1}{2}$ m. tiszta buza; 2) készpénz 11 frt 80 kr; 3) köznapi oktatásért 10 frt;
4) vasárnapi oktatásért 15 frt; 5) négy öl hasábfá vagy annak megváltási ára
à 10 frt = 40 frt; 6) féltelek szántóföld; 7) Hat akó bor; 8) egy hold rét; 9)
egy darab kenderföld.

314

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Hörnyék)

A sásdi anyaközséghez tartozó Hörnyék fiókközség tanító állomására f. évi márczius 2-ig pályázat nyittatik. A folyamodványok a ker. esperes és tanfelügyelőhöz intézendők Magyar-Székre.

A legujabb díjlevél szerint ez állomás jövedelme

1) Tisztességes lakás a szükséges melléképületek- és $\frac{1}{2}$ holdnyi házikerttel.
2) Mintegy 35 m. gabona. 3) Lélekpenz fejében minden pár után 20 kr = 20 frt.
4) Hat akó bor. 5) Négy öl hasábfá saját használatára és két öl az iskola fűtésére.
6) Egy szekér széna és ugyanannyi sarju. 7) A Szalay-féle alapítványból 8 frt. 8)
Tandij fejében 50 frt; azonkívül minden köznapi tanköteles után 20 kr. 9) Két
hold szántóföld és $\frac{1}{2}$ hold rét, melyet maga a tanító mivel. A házi kertet a község
szántja és boronálja. 10) Némi stolailetmény és bucsuztató után 50 kr — 1 frt.
11. Szabad legeltetés a község határában.

315

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
D'nyeberk.)

A bükösdí anyaegyházhoz tartozó dinnye-berki kántortanítói állomás üresedésbe jöven, arra pályázat nyittatik f. é. martius hó 3-ig. Jövedelme a következő:
1) Minden házaspártól $\frac{1}{8}$ buza és $\frac{1}{8}$ rozs — körülbelől 55 mérő. 2) Minden szőlő-
birtokos házaspártól 6 itze bor, körülbelől 10 akó. 3) Minden házaspártól 20 kr.
körülbelől 11 frt. 4) Minden iskolásgyermektől 80 kr. körülbelől 20 frt. 5) Ismétlő
oktatásért a községtől 10 frt. 6) a község által vágva és a lakhoz állítva 5 öl ke-
mény tűzifa, melyből 3 öl hasáb, 2 öl botfa. 7) Hat hold jó szántóföld és egy hold
rét. 8) Féltelek utáni legeltetési jog. Kényelmes lakás két szoba-, konyha-,
éléskamra-, istállóval és ehhez jó nagy kert. A tannyelv magyar. Pályázni szán-
deközők az egyházkerületi tanfelügyelőséghez Szent-Királyra küldjék folyamod-
ványaikat.

(Personalia.)

Antonius Potlacsnik cooperator Darázsensis missus est ad Hosszú-hetény.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 7. Februarii 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

QUINQUE-ECCLESIIIS

TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (G. FESZTL.)

IV.

490

1885

Pro stricta observantia sequens Exc. Ministerii Cultus et publ. Institutionis communico cum DD. Curatis Rescriptum:

(Extractus
matriculares
in casu mu-
tatorum no-
minum civili
jurisdictioni
submitteñdi.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 2189. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! A vezetékevek megváltoztatására vonatkozó belügyministeri engedélyek kiadásakor a törvényhatóságok mindannyiszor felszoktak hivatni, hogy az érdekeltek egyházi anyakönyveinek megfelelő kiigazittatása érdekében a szükséges intézkedéseket tegyék meg. Azon zavarok megelőzhetése czéljából, melyek az egyházi anyakönyveknek, valamely véletlen eset következtében megtörténhető elveszése, vagy megromlása által támadhatnak, illetőleg az 1827. évi XXIII. t. cz. czéljára való tekintetből azonban szükségesnek tartom, hogy névváltoztatási eseteknél, nemcsak az egyházi anyakönyvek, hanem azoknak a törvényhatósági levéltárban őrzött másod példányai is megfelelőleg kiigazittassanak. Ennélfogva, hogy a törvényhatóságnál őrzött anyakönyvi másodpéldányoknak az illető lelkészi hivatalok által vezetett első példányokkal mindenekben, tehát az utólagosan bevezetett igazítások megjegyzésekben is, melyek közé a névváltoztatások iránti bejegyzések szintén tartoznak, tökéletes megegyezése éressék el; van szerencsém Nagyméltóságodat tisztelettel megkeresni, hogy az anyakönyvek vezetésére hivatott összes lelkészi hivatalokat és közegeket oda utasíttatni méltóztassék, miszerint minden névváltoztatásról szóló bejegyzés alkalmával az ekként kiigazított anyakönyv észrevételi rovatának szöszereinti hü másolatát az illető másodpéldány vezetésére hivatott törvényhatóságoknak hiteles alakban haladék nélkül küldjék meg. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapestén 1885. évi január hó 31-én. Trefort.

491

1885

Pro directivo statu notitiae communicatur Rescriptum Exc. R. H. Ministerii Cultus et publ. Institutionis tenoris sequentis:

(Scholae plan-
tatoriae soler-
ter manipu-
landae.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 48278/1884 szám. Értésemre esvén, hogy sok helyütt a felekezeti népiskolák tanítói nem tesznek eleget ama kötelezettségöknek, hogy a községi faiskolákat szakszerűen kezeljék és a tanulókat a fatenyésztésre oktassák, s tekintettel a szóban forgó ügy nemzetgazdasági fontosságára, van szerencsém az egyházi főhatóságot tisztelettel felkérni, hogy a bölcs kormányzata alatt álló iskolai tanítókat arra megfelelő módon ösztönözni s buzdítani méltóztassék. Budapestén 1885. évi február hó 5-én. Trefort.

492

1885

(Testimonium
Annæ Hol-
zinger no-
strificatur.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 1149. szám. Holzinger (most Eördögh Holzinger) Annának a prágai orsolya szüzek vezetése alatt álló róm. kath. tanítónőképzésében 1855. évi július hó 30-án nyert elemi leányiskolák tanítónő-ségre képesítő oklevele hazai elemi iskoláinkra nézve is ezennel jogérvényesnek nyilvánittatik. Miről van szerencsém az egyházmegyei főhatóságot a szokásos köröz-tetés szives eszközése végett, tisztelettel értesíteni. Budapesten 1885. évi február hó 10-én. T r e f o r t.

493

1885

(Adolphus
Wolf obtinet
duplicatum
testimonii.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 1300. szám. A Wolf Adolf részére az orsz. izr. tanítóképzésében 1864. évi július havában 15. anyakönyvi szám alatt kiállított tanképesítési oklevél állítólag elveszvéen, semmisnek nyilvánittatik s nevezett részére ezen oklevél jogérvényes másodlata 1884. évi december 31-én 15. sz. a. szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém az egyházmegyei főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközése végett tisztelettel értesíteni. Budapesten 1885. évi február hó 3-án. A minister meghagyásából: G ö n c z y P á l miniszteri tanácsos.

494

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Herczeg-
Szöllőss.)

Az üresedésbe jött herczegszöllősi kántortanítói állomásra f. é. márczius hó 23-ig pályázat hirdettetik. A pályázók kellően felszerelt folyamodványait a kerületi tanfelügyelőhez küldjék Laskafalvára (Baranya m.)

Az állomás jövedékei:

1) Két szoba, két konyha, éléskamra, istálló, pincze, fél padlás, mely el van kerítve és kis házi kert. 2) minden helybenlakó házaspár után (van pedig jelenleg 180) egy nyolczad gabona, t. i. vagy tiszta buza, vagy kétszeres, a mint az illető termel, egy nyolczad csutás kukoricza és 40 kr. párpénz; 3) 12 hold szántó-föld, melyet a tanító maga köteles műveltetni, és érte az adót is fizetni; továbbá 6 hold rét, melyet a bellyei főherczegi uradalom évről évre kijelöl, melynek megmunkáltatására a község hat kaszást tartozik adni. 4) Ugyan a bellyei főherczegi uradalomtól mint kegyurtól 10 frt készpénzben és 8 p. mérő buza; 5) 6 régi öl kemény hasábf. 6) Iskolapénz: minden hétköznapi tankötelestől 20 kr; a vasár-napi tanítás fejében 20 frt a politikai község pénztárából. 7) Stola 2000 lélek után. A tannyelv magyar, sokacz és német. A kántortanító tartozik ostyát is sütni.

495

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Birján.)

Az olasz plébániához tartozó Birján fiókközségben megüresedett kántor-tanítói állomásra f. é. márczius 26-ig pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folya-

modványok az iskolaszék elnökéhez Olaszba (u. p. Szederkény) küldendők. Jövedelme következő: 1) ujonnan épült lakás és melléképületek. 2) 6 hold szántóföld, a község szántja, boronálja s a termést haza hordja, a kézi munkát a tanító saját költségén végezteti. 3) Egy drb. rét, melyen 5 szekér széna és sarju szokott megteremni, ezt a község kaszálja, a gyűjtés a tanítót terheli, és egy drb. föld a község mellett — melyet a község megszánt és bevet. 4) 84 barázda szőlő és házi kert helyett a falu végén kertje, mindkettőt a tanító mivelteti. 5) A földadót a község fizeti. 6) Öt öl fa saját részén — vasárnapi oktatási czimen 21 frt. 7) A lakszobát és tantermet a község meszelteti. 8) Minden házaspártól 1 nyolczada buza, 1 nyolczada rozs, 20 kr. és 5 itze bor. 9) Stóla fejében körülbelül 15 frt o. é. 10) A trágyát a tanító udvarából a földekre a község hordatja. Tannyelv horvát, magyar és német.

469

1885

A bükösdí anyaegyházhoz tartozó dinnyeberki kántortanítói állomás betöltése czéljából f. é. 315. sz. a. (pag. 16) hirdetett pályázat határideje ezennel meghosszabíttatván, a választás határnapja f. é. szeptember 15-re tűzetik ki.

496

1885

A kakasdi plébániába kebelezett Ladamány fiókközségben a kántortanítói állomás Bozsolik Ferencz távozása folytán megüresedvén, arra f. é. ápril 9-ig pályázat hirdettetik. Az állomás évi jövedelme a következő: a) 10 pozs. m. rostált tiszta buza; b) 15 p. m. rostált rozs; c) 1 két ökrös szekér jó előszéna; d) $\frac{1}{2}$ hold jó minőségű rét, melyet a tanító művel; e) $4\frac{1}{2}$ hold (per 1000□⁰) szántóföld, melyet a község ígás erővel megművel, arra a tanító udvarából a trágyát mind kiszállítja és ezen kívül a község pajtájából 5 kocsit kihord; f) tizenöt fuvar a termések hazahozatalára és malomfuvarok fejében; g) 180 liter bor; h) 14 méter száraz kemény hasábfa; i) készpénzben 70 frt; j) egy 500□ ölet kitevő fiatal szőlő, melybe a község a trágyát kihordani szintén köteles, a munkáltatást azonban a tanító teljesíti. A tanítási nyelv német. A pályázók szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat a ladományi kath. iskolaszékre czimezve fent kitett határnapig a kerületi tanfelügyelőséghez Bonyhádra küldjék.

(Concursus
pro statione
docentis in
Ladamány.)

Datum Budapestini sub Comitibus die 7-ma Martii 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

QUINQUE-ECCLESIIIS,
TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (C. FESZTL.)

V.

700

1885.

Die 1-a Aprilis anni currentis pie in Domino obdormivit Michael Halász, (Mors Michaelis Halászemmer Bogdása, ab a 1856. parochiae Németi praefuit, et a. 1870. ad quietem recessit. par. Németi.)
Cuius animam consuetis sacerdotum dioecesanorum suffragiis commendo.

699

1885.

Pro sumenda notitia communico cum V. Clero dioecetano normam, in (Norma habilitationis catechetarum in scholis mediis.)
negotio habilitationis catechetarum penes Scholas medias applicandorum, per chorum Episcoporum stabilitam.

Szabályzat a középtanodáknál alkalmazandó hittanárok képesítése tárgyában.

1. §. A középtanodáknál alkalmazandó hittanárok képesítése czéljából minden magyarországi katolikus egyházmegye, illetve tanítással foglalkozó férfiszerzet, főszékhelyén egy legalább öt rendes és két póttagból álló vizsgálóbizottság állittatik be, melynek tagjait és elnökét a megye főpapja, illetve a szerzet főnöke nevezi ki.

2. §. Ezen bizottságnak egyedüli feladata a jelentkező hittanár-jelöltek szakképzettségét egy elméleti és gyakorlati szigorú vizsgálat alapján megbírálni és annak eredményéről a megye, illetve szerzet főhatóságának részletes jelentést tenni.

3. §. Képesítő vizsgálatra csak azon fölszentelt papok jelentkezhetnek, kik érettségi bizonyítvánnyal vannak ellátva, a rendes theologiai tanfolyamot elvégezték és legalább egy évig mint hitelemzők (segédlelkészek) vagy gymnasiumi tanárok gyakorlatilag működtek.

4. §. A kik képesíttetni óhajtanak, ebbeli szándékukat az egyházmegyei, illetve szerzeti főhatóságnál jelentik be; ha a szándék ellen főkormányzati szempontból nehézség nem forog fön, erről a vizsgáló bizottság elnöksége értesítetik, mely a bizottsági tagokkal egyetértve kitűzi a vizsgálat napját és ezt a jelentkezőnek tudosítása végett bejelenti az illetékes főhatóságnál.

5. §. A vizsgálat áll: A) egy elméleti szigorlatból, B) egy írásbeli dolgozatból és C) egy szóbeli gyakorlati föllépésből. Mindhárom rész magyar nyelven végzendő. Ha azonban valaki más tannyelvű középtanodára is képesíttetni akarná magát, akkor a B) és C) alatti föltételek az illető nyelven teljesítendők; az A) alatti elméleti szigorlat ez esetben is magyarul tartatik.

6. §. Az elméleti szigorlat tárgyait képezik a) az általános és részletes dogmatika, b) az erkölcsstan, c) az egyháztörténelem különös tekintettel Magyarországra.

egyháztörténelmére, d) a szertartástan és e) a nevelés- és tanítástan különös tekintettel a hitelemzés módszertanára. Az a) b) c) és d) alatti tárgyak ismerete a középtanodákban előírt tankönyvek terjedelmében, az e) alatti pedig a középtanodai tanárok képesítéséhez szükséges fokban kívántatik meg.

Az elméleti szigorlat a) b) c) és d) tárgyai alól fölmentvék a hittudorok, az a) és b) tárgyak alól pedig azok, kik a zsinati vizsgát jó sikerrel letették.

7. §. Az írásbeli dolgozat áll egy az elnök által kijelölt tárgy fölött rögtönzendő valláserkölesi oktatásból (exhortatio), melyhez segédeszközü csak a szentírás és ennek concordantiája használható. Ezen dolgozat, melynek készítésénél egy bizottsági tagnak állandóan jelen kell lenni, legfeljebb két óra alatt készitendő el, és a jelenlevő bizottsági tagnak az elnökhöz juttatás végett kézbesitendő.

8. §. A szóbeli gyakorlati föllépés abból áll, hogy a jelölt az előírt tankönyv alapján egy önmaga által szabadon választott tárgy fölött az összes vizsgálók jelenlétében legalább egy óranegyedig tartó iskolai előadást tart.

9. §. A végbement vizsgálatról egy valamennyi vizsgáló által aláírandó bizonyítvány állittatik ki, melyben az eredmény, úgy az öt elméleti tárgyból, mint az írásbeli és szóbeli gyakorlatokból „jeles“, „jó“, „elégséges“ vagy „elégtelen“ kitételekkel részletesen megjelölendő. Az elméleti tárgyakból minden vizsgáló meggyőződése szerint adja az osztályzatot, az írásbeli és szóbeli gyakorlatokból pedig közös megállapodás, esetleg szavazás útján döntenek el az osztályzat.

A ki mindenből jeles vagy legfeljebb egy jó osztályzatot nyert, az jelesen, ki több jót vagy legfeljebb egy elégségest kapott, az jól, a ki pedig több elégséggel bír, az egyszerűen képesítettnek tekintetik. A ki ellenben egy vagy több elégtelent kapott, az megbukott és csak a vizsgáló bizottság által kitűzött határidő letelte után ismételteti a vizsgát, mely újra az összes tárgyakból teendő. Ki másodszor is megbukik, nem bocsátható többé vizsgálatra.

A vizsgáló bizottság a vizsgálatok jegyzőkönyvét is terjeszti föl az egyházmegye, illetve a szerzet főhatóságához.

A vizsgálati bizonyítvány alapján az egyházmegyei, illetve szerzeti főhatóság kiállítja a képesítő okmányt, mely egyszer mindenkorra szól; de csupán az illető egyházmegye területén levő, illetve szerzet vezetése alatt álló középtanodák hittanárságára képesít. Azonban a főhatóságok máshol képesített egyént újabb vizsgálat nélkül is képesítettnek nyilváníthatnak a joghatóságuk körében levő középtanodákban való hitoktatásra; — valamint másrésről az egyházmegyei főhatóságok a megyéjökben levő bármily középtanodában hitoktatásra alkalmazandó egyént, bárhol lett legyen is az képesítve, ha szükségesnek látják, előleges képesítési vizsga alá vehetik.

701

1885.

DD. Parochi, occasione conscriptionis scholarium, data, quae ad aetatem eorumdem spectant, erga requisitionem primorum Communitatis e matricula baptisatorum subministrare tenentur. Eatenus sequens emanavit Intimatum: (De extradandis datis aetatem scholarium concernentibus.)

A vallás és közoktatási m. kir. Ministertől. 7040. szám. A törvényhatósági közigazgatási bizottságok panaszt emeltek az iránt, hogy az 1876. évi VI. és XXVIII. törvénycikkekben kijelölt azon kötelezettséget, miszerint az 1868. évi XXXVIII. törv. cikk I. fejezetében tanköteles gyanánt kijelölt 9 korosztályú gyermekeket évenként pontosan összeírassák, a polgári községek előjárói gyakori esetben azért nem foganatosíthatják kellően, mert egyfelől a szülők egyrésze vagy éppen nem tudja gyermekének születési évét bevallani, vagy szándékosan nem a valódi kort vallja be; de nem foganatosíthatják azt másfelől kellően azon okból, mert megtörténik, hogy egyes lelkészek vonakodnak a kétes korúnak tartott gyermek születési évére vonatkozó anyakönyvi igazolást kiszolgáltatni.

Kétségtelen ugyan, hogy a törvényhatósági közigazgatási bizottságoknak ilyen esetben jogukban állott volna kényszer-eszközöket is alkalmazni az adatokat kiszolgáltatni vonakodó, szintén közhatalosi személyek ellen; alkalmazhatta volna esetleg az 1875. évi XXIV. törv. cikk 8. §-ában foglaltak szerinti és felebbezés kizárásával behajtható 25 frtos bírságot, azonban ettől eltérve inkább általam kívántak békés uton céljaikhoz jutni.

Az 1868. évi XXXVIII. törv. cikk szentesítése óta lefolyt másfél évtized eseményei tanuskodnak arról, hogy a végrehajtásnál az egyházak érdekei mindenkor a lehető legkiméletesebb alakban tartattak szem előtt s most is azon reményben, hogy a főtisztelendő egyházmegyei főhatóság eddig is tapasztalt jó indulatával támogatja törekvésemet, teljes tisztelettel fölkérem, méltóztassék az egyházi főhatósága alá tartozó egyházi megye lelkészeit fölhívni és utasítani, hogy minden olyan esetben, midőn valamely község előjárósága a tanköteles gyermekek összeírásakor azok születési korának az anyakönyvek alapján történő igazolása iránt írásos vagy szóbeli kérelemmel hozzájuk fordul, a szükséges adatokat minden további vonakodás nélkül, készségesen szolgáltatassák ki. Budapesten, 1885. évi Február hó 2-án. T r e f o r t.

702

1885

A vallás és közoktatási m. kir. Ministertől. 2220. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! Több oldalról emeltetett panasz a más egyházban való egybekelhetésre szükséges engedély-levelek, kihirdetési bizonyítványok és a felmentés iránti (De tymbris documentorum Officis parochialibus exhibendorum.)

kérvények bélyeg kötelezettsége tárgyában 1883. évi július hó 17-én, 1863. sz. a. kelt körrendeletem végpontjában foglalt azon rendelkezés ellen, melylyel a lelkészek köteleztettek, hogy a hozzájuk netán bélyegtelenül érkezett ilyenműi okiratok és beadványok felől a hivatalos leletet vegyék fel, és az illetékes pénzügyi hatóságokkal közöljék. A mennyiben e panaszok az említett rendelkezés jogosultsága ellen irányulnak, azok elvileg figyelembe nem vehetők ugyan, de tekintve e csakugyan fenforgó méltányossági körülményeket, idézett körrendeletem egyéb intézkedéseinek teljes épségben tartása mellett az annak végpontjában foglalt, s fentebb említett rendelkezést a m. kir. pénzügyminister úrral egyetértőleg oda találtam módosítandónak, hogy a lelkészek a szóban levő bélyegköteles iratokra nézve a hivatalos lelet felvétele iránti kötelezettség alól feltételelesen felmentetnek azon esetre, ha a netán bélyegtelenül vagy szabály ellenesen bélyegezve hozzájuk érkező vagy előttük felmutatott ilyen okiratokat vagy kérvényeket el nem fogadják, ha azonban az említett bélyegtelen vagy szabály ellenesen bélyegzett okiratok és kérvényeket elfogadják akkor az illető lelkész köteletségében álland a hivatalos lelet felvétele iránt az Illetéki szabályok 217. §-nak határozatai értelmében eljárni, — ennek elmulasztása az idézett szabályok 117. §-a 1-ső pontjában és a 118. §-ban foglalt büntető határozatok alkalmazását vonván maga után. Miről van szerencsém Nagyméltóságodat a lelkészkedő papság szives utasítása végett teljes tisztelettel értesíteni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. évi márczius 12-én. T r e f o r t.

703

1885

(De novis
chartis, quae
vadimonii
adinstar ac-
ceptari pos-
sunt.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. 338. eln. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! A m. kir. pénzügyminister úr folyó évi február hó 10-én 72,002. sz. alatt valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz intézett és velem is közölt rendeletben kijelentette, hogy üzleti biztosítékul a pénzügyi igazgatás minden ágazatában a budapesti tőzsdén legutóbb jegyzett, de tizennégy napnál nem régibb napi árfolyam szerinti értékben, és soha nővértéken felül — az 1882. évi pénzügyi közlöny 31. számában megjelent és általam 1882. év september hó 29-én 1198. eln. sz. alatt kiadott körrendeletben felsorolt értékpapírokon kívül az 1880. évi XXXVIII. 1884. évi XXIX. XXX. és illetve XXXIX. t. cz. értelmében az állam által átvett és fokozatosan beváltandó tiszavidéki, első erdélyi-, báttaszék-dombovári-, zákányi (duna drávai) és illetve alföld fiumei vasut társulatok részvényei is elfogadhatók. Miről van szerencsém Nagyméltóságodat mult évi Deczember hó 30-án 1782. eln. sz. alatt kelt körrendeletem kapcsán szives tudomás végett értesíteni. Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. évi Mártius hó 11-én. T r e f o r t.

704

1885.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 3963 szám. A Tschida Pál (Duplicatum testimonii obtinet: Paulus Tschida, Just. Haznyai, Steph. Borbás) által a soproni kath. tanítóképezdében nyert képesítési oklevél használhatatlanná válván, hivatalosan megsemmisített s ennek helyébe nevezettnek folyó évi január 22-én 6. szám alatt annak jogérvényes másolata szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém az egyházi főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. évi február hó 25-én.

A Haznyai Jusztin által 1867. évi július 24-én 8. sz. a. az esztergomi kath. tanítóképezdében nyert elemi tanképesítési oklevél állítólag elveszvé, semmisnek nyilvánítatik s nevezett részére annak jogérvényes másolata 1885. évi február 25-én 40. sz. a. szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém az egyházi főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. évi ápril hó 1-én.

A Borbás István által az esztergomi kath. tanítóképezdében 1865. évi július 25-ről 3. sz. a. nyert, elemi tanítóságra képesítő oklevél állítólag elveszvé, semmisnek nyilvánítatik s nevezett részére annak jogérvényes másolata 1885. évi február 25-én 41. sz. a. szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém az egyházi főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. évi ápril hó 1-én. A minister meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

707

1885.

A püspök-szent-erzsébeti plébániához tartozó Kátoly községben a kántor-tanítói állomás megüresedvén, arra pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme a következő: 1) Két szobából, egy zárt és egy nyitott mosókonyhából, éléskamra, fűszer és istállóból álló lakás. 2) 113 □ öl házikert és 1429 □ öl beltelek. 3) 1188 □ öl, 412 □ öl, 372 □ öl, 250 □ öl szántó föld és négy koci szénát termő rét, a földet szántja, a rétet munkálja a község, egy 96 sor régi és egy 60 sorból álló négy éves ültetés szőlő, melyeket a tanító munkáltat. 4) Minden házaspártól $\frac{1}{4}$ mérő gabna. 5) iteze bor, 12 krajczár; van körülbelül 170 házaspár. 6) A püspöki uradalom erdejéből 18 méter fa, melyet a község vágat és hord. 7) Minden temetés és minden esketéstől 12 kr. stolapénz és végre 7) Vasárnapi tandíj fejében 21 frt. Tannyelv horvát és német és a törvény értelmében a magyar. A kellőleg felszerelt folyamodványok a fentemlített határidőig a kerületi tanfelügyelőhez küldendő Berkesdre. Pósta helyben.

708

1885.

A m.-herteleni anyaegyházhoz tartozó barátori fiókközség kántor-tanítói állomásra f. évi május 28-ig pályázat nyittatik. Ezen állomással a törvény értelmében egybekapcsolt járandóság a kiállított és megerősített díjlevél alapján meg-

(Concursus pro statione docentis in Kátoly.)

(Concursus pro statione docentis in Barátori.)

javitva következő: 1) Tisztességes lakás, melléképület és konyhakerttel. 2) Négy darab szántó föld, egy rét; a termés átlag felbecsülve tesz 40 frt. 3) 26 pozsonyi mérő gabona (fele buza, fele rozs) 91 frt. 4) 5 öl hasábfá a papneveldei uradalomtól, a község részéről megvágatik és a hely színére szállittatik, ebből 2 öl jár az iskola fűtésre 21 frt. 5) A temető füve a tanítóé 5 frt. 6) Minden szőlős gazdától pár után 8 liter bor, pr. 8 kr. 25 frt 20 kr. 7) Stola fejében 5 frt. 8) Iskola fűtés fejében 5 frt. 9) Párpénz után 20 frt 80 kr. 10) Iskolapénz gyermekek után 28 frt. 11) Vasárnapi oktatásért 30 frt. 12) A földek megmunkáltatása fejében 12 frt. 13) A papneveldei uradalomtól széna fejében 15 frt. 14) 6 mérő buza fejében a papneveldei uradalomtól 19 frt 50 kr. 15) Kézpénz fizetés az uradalomtól 20 frt. A folyamodványok a ker. esperes és tanfelügyelőhez küldendők Magyar-Székre.

709

1885.

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Diós-
Berény.)

Az üresedésbe jött diósberényi segédtanítói állásra f. é. május 15-ig pályázat hirdettetik következő feltételekkel: 1) Pályázó legyen képesített. 2) Birja kellően a magyar és német nyelvet. 3) Legyen elegendő jártassága az orgonálás és kántori teendőkben. Ezen altanítói állással következő fizetés van egybekötve: Évi 150 forint kézpénz, melyhez 100 forinttal a hitközség és 50 forinttal a kántortanító járul. Továbbá az iskolaépületben szabadlakás, fűtés, a kántortanító asztalánál étkezés; mosás és világításról maga gondoskodik. A folyamodvány a helybeli iskolaszékhez intézendő.

716

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
Nagy-Kozár.)

A nagy-kozári fiók-egyházbeli, róm. kath. jellegű kántortanítói állomás üresedésbe jövén, erre pályázat nyittatik. Ezen állomás évi jövedéke: a) két szobából álló lakás $\frac{1}{8}$ holdnyi házikerttel. b) minden házaspár — 158 — $\frac{1}{4}$ mérő gabona, fele buza, fele rozs, félnegyed mérő szemes kukorica, 5 iteze bor és 20 kr. c) vasárnapi oktatásért 21 frt és minden köznapi tanuló után 40 kr. d) 9 hold szántó föld és fél hold rét, mind a tanító által művelve. e) 5 öl kemény tüzelő fa, a község által vágva és behordva, amelyből az iskola is fűttetik. f) stola illeték mintegy 8 frt. g) 4 ingyenfuvar Pécsre. Tannyelv horvát, német, magyar. A kérvények a kerületi tanfelügyelőséghez Kővágó-Szőlősrre intézendők, f. é. május 20-ig. A választás napja pedig ugyane hó 26-ra tűzetik ki.

(Personalia.) c. a. Stephanus Zsinkó Abbas, Canonicus et Archi-Diaconus Tolnensis nominatus est Archi-Diaconus Cathedralis; Antonius Dobszay Praepositus, Canonicus nominatus est Archi-Diaconus Tolnensis; Joannes Lechner Can. Hon. et Professor Theolog. Past. et Moralis nominatus est Canonicus Actualis; Joannes Huber Parochus Nádasdensis et VADiaconus Districtus Pécsváradensis nominatus est Canonicus Honor. — Josephus Brem Administrator Nagy-Vejkensis nominatus est Curatus ibidem.

Datum Quinque-Ecclesiis die 24-a Aprilis 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

QUINQUE-ECCLESIIS,
TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (C. FESZTL.)

VI.

717

1885.

Pro capienda notitia communico cum Venerabili Clero dioecetano litteras (De introductione novorum librorum Choralium ad Chorum Ecclesiae Cathedralis.)
 quas in negotio introducendorum novorum librorum Choralium, cura SS. Rituum Congregationis editorum, ad Ven. Capitulum Cathedralis Ecclesiae Meae Quinqu-Ecclesiensis direxi.

Főtisztelendő Káptalan! Bizonyára nem ismeretlen a Ft. Székeskáptalan tagjai előtt dicsőségesen uralkodó Szentatyánk, XIII. Leo pápának 1878. évi nov. 15-én kelt azon intézkedése, melylyel a sz. szertartások congregatiójának gondos felügyelete alatt szerkesztett és Pustet Frigyes regensburgi könyvkiadó által rendkívüli pontossággal és nagy költséggel kiállított és kiadott római Graduale-t egyéb liturgikus énekkönyvekkel együtt az egész kath. Egyház püspökeinek és a sz. zene művelőinek ajánlotta, a czéiből, hogy minden helyen és egyházmegyében, miként a sz. liturgia egyéb részeiben, úgy az énekben is, azon mód és rendszer követésék, melyet a római egyház követ; „ut sic cunctis in locis ac dioecesibus, cum in ceteris quae ad Sacram Liturgiam pertinent, tum etiam in cantu, una eademque ratio servetur, qua romana utitur Ecclesia.“

Ha az egyház feje b. e. elődjének IX. Pius és más pápáknak példájára, világra szóló terhes gondjai között az egyházi művészetek ezen ágára is figyelmet fordít, és a sz. szertartások congregatiója évek óta a hibátlanul kiállított liturgikus énekkönyvek terjesztésén fáradozik, kétségkívül oknak kell lenni, mely a gondot úgy mint a fáradozást motiválja.

Az ok nyilvánvaló. Azon idő óta, hogy az egyházi zenét nem az egyházi szertartások és ünnepélyek szelleme szerint kezdék bírálni, hanem vagy hires, lángelméjű zeneszerzők nevei, vagy az egyházas szellem iránt ellenséges indulatú, elvilágiasodott egyének alanyi érzése és felfogása szolgáltatották a bírálat mérvvesszejét: azon idő óta olyan zene tolakodott be az egyházba illetve a legtöbb kath. templomba, mely a sz. liturgiával többé összhangban nincsen, s gyakran a legszentebb ténykedést megszenteltségteleníti. És ez nem új dolog. Bona bibornok így ír: „Már a régiek észlelték, hogy a zene elfajul és a zenével az erkölcs. Azért mindenki, ki a zenéről ír, a régi zenét ajánlja. (De div. psalm. c. 17.) Névszerint lehet idézni, minden időből és minden országból főpásztort, ki az egyházi zene elvilágiasodása ellen küzdött és törekedett megmenteni minden egyházi zene alapját a gergely-féle karéneket. A tridenti sz. zsinat és utána számos tartományi és megyei zsinat iparkodott e műkincset kiragadni az ellene nyomuló elemek veszedelméből.

Ismeretes XIV. Benedek pápa tanulságos nyilatkozata: (De synod. dioec.) „Sz.-Ágoston az áhitat érzésétől áthatva sirt, midőn a templomokban hallá a szép éneket, melynek minden szavát értette. Talán most is sirna, ha némely templomban hallaná az éneket, de nem áhitat, hanem fájdalomtól, mert a hallott ének szavaiból mitsem értene.“

Teljesen okozatos összefüggéssel állithatni azt: a mily mérvben történt az eltérés a gergely-féle karénektől, oly mérvben hanyatlott és fajult el az egyházi zene. A miből ismét azon következtetés vonható: az első lépés az egyházi zene reformjához — teljes, őszinte visszatérés a Cantus gregorianushoz. — Bámulatra méltó bölcseséggel parancsolá már XXII. János pápa, hogy minden egyházi zene alapja az „Antiphonarium és Graduale“ maradjon, szigorú büntetéseket szabván azokra, kik ezektől eltérnek (c. un. extravag. com. III. 1.)

A jelen század közepe táján szokatlanabb, általánosabb mozgalom indult meg az egyházi művészetek tanulmányozása, fejlesztése, ismertetése körül. Az érdeklődés a tudósok, régészek és művészek szobáin kívül is kezdett ébredezni. Az egyházi intézmények új fényben tűnedeztek. És a világ azon feltűnő jelenséggel állott szemközt, hogy az új műformák nem állják ki a versenyt a régiekkel s hogy a hanyatlott egyházi művészetek reformjánál az első lépés visszatérni a régi műformákhoz, melyeket vallásos buzgalom és hithű lelkesedés hozott létre. Hogy a tényleges reformok és illetve restaurációknál a technika jelen fejlődöttsége is tényező képez, azzal az ügy csak nyer.

Jeles egyházi férfiak, művészek és tudósok, kik régtől szomorkodva nézték a szembeszökő ellentétet a modern hangszeres zene és a liturgikus zene között, az egyházasabb élet ébredésével neki bátorodtak és tollal úgy mint szóval sőt példával is figyelmeztették azokat, kiket illet, hogy a kath. liturgiát meg kell szabadtítani a hangszeres zene nyűgétől és visszatérni az egyedül jogosult liturgikus zenéhez a cantus gregorianushoz és azon művekhez, melyek az egyház őrszeme alatt készültek és ugyan a cantus gregorianus polyphon feldolgozásául tekinthetők. A komoly, lelkes szót tett követte és a példa vonzott. Ma már vannak külföldön székesegyházak és egyéb templomok, hol nem szólal meg más zene mint a cantus gregorianus és Palaestrina-stylü ének, és nem alkalmaztatik más hangszer mint az orgona.

A hangszeres zenét a templomokból kiszorító vagy legalább szűkebb korlátok közé terelő törekvés mellé azonban felmerült egy nehézség, melyre eleinte senki sem gondolt. A gergelyféle karének főcodexei az Antiphonarium és Graduale a különböző kéziratok és kiadások szerint oly variánsokat tüntettek fel, melyek az egyházi zene művelőit annyiban nyugtalaníták, a mennyiben egy és ugyanazon ének használata mellett az óhajtott egység még sem volt elérhető. Nem tartozik

ide annak fejtegetése, mikép és honnan származtak e variánsok, csak azt említem meg, hogy ezek megszüntetése céljából a sz. szertartások congregatiója indítatva érezte magát, a Rómában használt codexek nyomán oly liturgikus énekkönyvek szerkesztésére és kiadására, melyek a fenjelzett józan reformtörekvésekhez biztos változatlan alapot szolgáltatnak, az óhajtott egységet biztosítják és megszüntetik a zenetudósok versengéseit. E codexek czimlapján ott áll „Cura et auctoritate SS. Rituum Congregationis“ és ezeket ajánlotta használatul a Szentatyá.

A Szentatyá óhaját parancsnak tekintvén, beszereztem az „officialis“ Gradualet és Antiphonariumot.

A fenidézett apostoli Breve megjelenése óta főpásztori kiválóbb gondjaim közé azt is felvettem, hogy egyházi zenénkben azt mit javítani kell, tőlem telhetőleg javítsam. Az első jelentékenyebb lépés ez irányban az volt, hogy növendékpapságunk zeneoktatása alaposan hozzáértő egyénre bízott. Habár kevés az, mit magával visz a fiatal pap a zenéből, midőn lelkipásztorkodásba küldetik, megnyugtató mégis reám és reá nézve, hogy azt a keveset, mire szüksége van a szent ténykedések közt, helyesen és úgy éneklí, miként kath. Egyházunk központjában Rómában éneklí. Azonkívül a helyes zsoltározásról legalább tiszta fogalmat nyer.

A második, sokkal jelentékenyebb lépés lesz a beszerzett liturgikus könyvek használatba vétele a székesegyház énekkarán. Ehhez a Ft. Káptalan jóakaratu közreműködését kikérni, jelen iratom tulajdonképeni célja.

Énekkarunk elég költséges és karénekeseink elég ügyesek. Van köztök több, ki jelentékeny tanulmányok után jelentékeny zeneműveltséggel rendelkezik. Olyan azonban egy sincs, ki műveltségét oly intézetben nyerte, hol jelentékeny gond fordított volt az egyházi zenére is. És a különbség a profán és egyházi zene közt ép oly nagy, mint a profán és szent között. Két úgy rendszer, mint műszabályok tekintetében egymástól teljesen különböző művészet. Karénekeseink ennél fogva oly feladattal állanak szemközt, melylyel megküzdni nem épen nehézség, de sok önmegtagadással fog járni annál is inkább, mert kiváltkép elején, hiányozni fog az odaadó lelkesedés. De türelem, kitartás és némi serkentés a Ft. Káptalan részéről meg fogja teremni e műág megértését és ez meg fogja hozni a szeretetet és lelkesedést.

E megjegyzéseim egyébiránt nem annyira a pusztá énekre, mint inkább annak helyesebb előadására és kíséretére vonatkoznak. A székesegyház karán divó dicséretes szokás, hogy az év bizonyos részeiben kíséret nélkül a conventualis miséken pedig kísérettel alkalmaztatik a cantus gregorianus, a feladatot, a mennyiben csak az éneket illeti, nagyban megkönnyíti. A helyes kíséretre beszereztem az új Graduale és Ordinarium Missaehez a legkiválóbb egyházi zenetudósok művét, mely a karnak hasonlólag át fog adadni.

Átteszem tehát a Ft. Káptalanhoz, illetve az éneklő kanonok urhoz az új Gradualet, (2 kötet), az új Antiphonariumot (3 kötet) és az Organum comitans ad Graduale et ad Ordinarium Missae (1 köt.) a következő rendeletekkel, melyeket, ugyan a kántorkanonok ur útján a karénekeseeknek szigorú utasításként kiadatni kérek.

I. Az új liturgikus könyvek haladék nélkül, azonnal vétessenek használatba és a régiak a régi orgonakisérettel együtt vétessenek el vagy a székesegyházi vagy a püspöki könyvtárba. Érdekes zenetörténeti emlékek ezek.

II. Az évnek azon részeiben, melyekben eddig a cantus gregorianus orgonakiséret nélkül énekeltetett t. i. az urjövét és nagybőjt vasárnapi és ferialis miséin, a vigilia és kántorbőjti miséken ezentúl is orgonakiséret nélkül énekeltessek, egyébkor pedig miként eddig, orgonakisérettel.

III. Az orgonakiséretnél szorosan követtessék Witt és Haberl könyve minden legcsekélyebb változtatás nélkül. Ha a modern zenéhez szokott hallérzék eleinte meg fog ütközni a modulációk szokatlan merészségén, később meg fogván ismerni annak komoly és indokolt voltát, meg fogja kedvelni.

IV. A helyes orgonakiséret ez idő szerint meg van írva és kiadva az Introitus-, Kyrie-, Gloria-, Credo-, Offertorium-, Sanctus-, Benedictus-, Agnus Dei-, Communio- és végül a Responsorium-okhoz. A Graduale- és Tractus-hoz nincsen. Ennélfogva a sz. mise ezen részei t. i. a Graduale és Tractus, egyelőre minden kíséret nélkül énekeltessek.

V. Nagyfontosságú dolog a „Per omnia secula“ „Dominus Vobiscum“ és egyéb versiculusokra adandó énekválasz (responsorium). A fungens pap által intonált hang magas quartjával válaszolni nálunk és számtalan helyen az elmodernizált énekkar által divatba hozott oly szokás, melynek nincs nyoma semmiféle liturgikus könyvben. Ezt, mint indokolatlan abusust el kell törölni, és helyébe azon respensoriumot visszaállítani, mely a Missaleban van. Elrendelem tehát, hogy minden isteni szolgálatnál a versikulusokra a respensoriumok olyképp énekeltessek és kísértessenek, miként az „Organum comitans ad Ordinarium Missae“ 99. és kk. lapjain és illetve a Missalé-ban előírva van, és az eddigi szokás teljesen és végkép mellőztessék.

Külön kell megemlítenem az „Ite Missa est“-re adandó énekválaszt. Erre nézve két egyházi rendelkezés létezik; az új Graduale Romanum azon szokást, melynél fogva az énekkar az „Ite Missa est“-re a fungens pap dallamával „Deo gratias“-sal felel, dicsérendőnek mondja. „Laudandus est mos, quo chorus eodem tono respondet Deo Gratias. A másik a sz. szertartások congregatiójának 1847. sept. 11-én kelt határozata, mely szerint megtartható azon szokás, hogy az „Ite-Missa est“ után csak az orgona szólal meg. „Servari potest consuetudo pulsandi

tantum organum ad respondendum, dum in Missa cantatur „Ite Missa est“. — Miután nálunk eddig is szokásban volt az énekkaron „Deo Gratias“-sal felelni, a szokás fentartandó, de oda módosítandó, hogy a válasz az „Ite Missa est“ és illetve „Benedicamus Domino“ dallamán adassék meg; és pedig orgonakiséret nélkül.

VI. A karénekesek a Graduale Romanum következő két intelmét soha szem elől ne tévesszék: a) hogy azt, mit az Isten templomában énekelnek, eleve gondosan megtekintsék, azután kedvvel, érzéssel és hiba nélkül énekeljék. „Ut singulas partes in ecclesia Dei cantandas antea diligenter inspiciant, praeparent, et cum affectu absque defectu exsequantur.“ b) Ne siettessék az éneket annyira, hogy az egyes hangok összefolyjanak; de ne adják elő vontatva, nehogy a hallgatót untassák. „Ne nimis volubiles sint in cantu, ita ut confundantur singulae notae . . . nec nimis iusto cantum protrahant, ne taedium audientibus afferant.“

Záradéku ez intézkedésem pontos keresztülvitele fontosságának csak néhány momentumát kívánom még felemlíteni. Az egyedüli és valódi liturgikus zene ekként helyébe, melyből erőszakkal kiszorított, egyelőre legalább részben visszahelyeztetik, és alapos reményem van, hogy az lassankint megértetni, megszerettetni és ápoltatni fog; — a hangszeres zene ezzel elveszti praedominans szerepét; — előkészület ez a helyes zenereform utolsó és legjelentékenyebb lépéséhez, a hangszeres zene teljes vagy legalább nagy részbeni eltávolításához, és a vocalis zene visszaállításához, mely munkát a jó Isten segítségével és Székesegyházam Ft. Káptalanának jóakaratu közreműködésével keresztül vinni, egyik hő óhajom.

Nem kétlem, hogy e szentszándéku törekvéseim jó szívvvel fogadtatnak Ft. Káptalanom érdemes tagjai részéről, kiknek velem együtt nincs nagyobb érdekök, mint az Isten házának és szent Fia szeplőtelen arájának dicsősége és disze; nincs komolyabb törekvésök, mint eltávolítani a templomból azt, mi méltatlan, és visszahelyezni azt, mit az Egyház a véghetlen nagyságu és irgalmu Isten tiszteletéhez illőnek és méltónak tart. Domine, dilexi decorem domus Tuae, et locum habitationis gloriae tuae. Ps. 25.

Kelt Budapest 1885. ápril 28.

Nándor s. k. püspök.

851

1885.

Praeses fundi subsidiarii regnicolaris docentium Catholicorum me rogavit, ut medio Circularium sequentem publicum provocationem:

„Az országos kath. tanítói segélyalap működését iskolai ösztöndíjak adományozásával már ez évben megkezdvén, felhivatnak mindazok, kik az alapszabályok 8. §-a értelmében ily ösztöndíjak elnyerésére joggal birnak, hogy kellően felszerelt

folyamodványait az alapszabályok 21. §-ának c) pontja értelmében az alesperes kerületi alapgyűjtőbizottság, illetve az alesperes kerületi tanfelügyelői hivatal útján az illető egyházmegyei ftdő hatósághoz folyó évi július hó 15-éig indokolt javaslat kíséretében beterjesszék. Budapest, 1885. évi Május hó 21-én. Markus Gyula, az országos kath. tanítói segélyalap központi bizottságának elnöke.

Intimo itaque DD. Scholarum Inspectoribus, ut provocationi huic conformiter agant, ne ii, qui ius ad stipendium formare possunt, beneficio hoc frustrentur

Facilitatis causa transcribo citatum §. 8.

„Ösztöndíjakban a rendes tagoknak azon gyermekei részesülnek, kik egyetemmet, kath. tanítóképezdét, reáliskolai, kath. gymnasiumi felsőbb osztályokat vagy pedig ipar-, kereskedelmi- s gazdasági iskolát látogatnak.

852

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
Szakcs.)

A s z a k c s i kántortanítói állomásra folyó évi június hó 18-ig pályázat hirdtetik. A folyamodványok kellőleg felszerelve a kerületi alespereshez küldendőek Szakcsra u. p. helyben. Ezen állomás jövedelme: 1) Tisztességes lakás, pincze, istálló, egy holdnyi belsőséggel. 2) Fél telek, melyet a község mivel, négy holdnyi réttel, melynek csak előszénáját takarítja be a község. 3) Négy hold feltört legelő illeték, és egy hold szőlő. Ezeket maga tartozik műveltetni. 4) Egy negyed hold kenderföld. 5) A telkesek, kézművesek és kis házasoktól $\frac{2}{3}$, a zsellérek és szolgák-tól $\frac{1}{8}$ gabona jár minden pár után, mi felmegy mintegy 240 p. mérőre. 6) Minden pár után 13 kr lélekpenz, mintegy 95 frt. 7) Minden szőlő birtokostól pár szerint 2 itcze bor, mintegy 8 akó. 8) Stola 35 frt körül. 9) Tandijul a községtől 58 frt 80 kr. 10) A pusztaiaktól 20 frt. 11) 6 öl tűzifa. A ki ez állomást elnyeri, köteles lesz egyik osztályt maga tanítani: és egyik altanítót fizetni s eltartani. Oktatási nyelv: magyar.

843

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
Kis-Hajmás
et Bisztriche.)

A felsőmindszenti plebániához tartozó kis-hajmási kántortanító-állomás üresedésbe jöven, annak betöltésére ezennel f. é. június 25-ig pályázat nyittatik. Jövedéke: 1) Két szobából álló tisztességes lakás, felszer, fakamra, istálló s 1 holdnyi házi kerten kívül 2) párbér czimén 35 m. buza a 4 frt 140 frt. 3) lélekpenz 15 frt. 4) hétköznapi iskolás gyermekek után 30 frt. 5) vasárnapi oktatásért 15 frt. 6) $3\frac{1}{2}$ öl hasábfá 28 frt. 7) 4 akó bor 12 frt. 8) 7 hold jó minőségű föld 70 frt. 9) tiz mázsa széna 12 frt. 10) Egy darab kenderföld 2 frt.

Ugyancsak a felsőmindszenti plebániához tartozó Bisztriche fiók-községben megüresedett kántortanító állomásra f. é. június 26-ig pályázat hirdette-

tik. Jövedéke egy szobából álló lakás és istállón kívül a következő: 1) párbér illeték czimén $24\frac{1}{2}$ m. buza = 98 frt. 2) négy hold föld = 40 frt. 3) 58 koci trágya à 70 kr = 40 frt 60 kr. 4) 40 ház után széna à 10 kr = 4 frt. 5) huszonegy zsellér után lélekpénz 21 frt. 6) 50 telkes pár után lélekpénz 5 frt. 7) vasárnapi oktatásért 10 frt. 8) köznapi oktatásért 10 frt. 9) 4 akó bor 20 frt. 10) 4 öl hasábfá 40 frt. 11) Egy darab rét = 15 frt.

Mindkét állomásért a kellően felszerelt kérvények a kerületi tanfelügyelőséghez Magyar-Székre küldendők.

853

1885

A püspök-szent-erzsébeti plébániához tartozó Kátoly községben a kántortanítói állomás megüresedvén, arra f. é. junius 18-ig pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme a következő: 1) Két szobából, egy zárt és egy nyitott mosókonyhából, éléskamra, félszer és istállóból álló lakás. 2) 113 □ öl házikert és 1429 □ öl beltelek. 3) 1188 □ öl, 412 □ öl, 372 □ öl, 250 □ öl szántóföld és négy koci szénát termő rét, a földet szántja, a rétet munkálja a község, egy 96 sor régi és egy 60 sorból álló négy éves ültetés szőlő, melyeket a tanító munkáltat. 4) Minden házaspártól $\frac{1}{4}$ mérő gabna. 5 itcze bor, 12 krajczár; van körülbelül 170 házaspár. 5) A püspöki uradalom erdejéből 18 méter fa, melyet a község vágat és hord. 6) Minden temetés és minden esketéstől 12 kr. stolapénz és végre 7) Vasárnapi tandij fejében 21 frt. Tannyelv horvát és német és a törvény értelmében a magyar. A kellőleg felszerelt folyamodványok a fentemlitett határidőig a kerületi tanfelügyelőhöz küldendők Berkesdre. Pósta helyben.

(Concursus
pro statione
docentis in
Kátoly.)

Datum Quinque-Ecclesiis die 25-ta Maii 1885.

FERDINANDUS m. p.
Episcopus.

QUINQUE-ECCLESIIIS,
TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (C. FESZTL.)

VII.

917

1885.

Die 31-a Maii c. a. animam Creatori reddidit Georgius Rovacsek, (Mors Georgii
qui natus a. 1816. ordinatus a. 1842. ab anno 1844. parochiae Lengyel, ab a. 1857. Rovacsek
parochiae Závod praefuit, a. vero 1885. elencho emeritorum sacerdotum adscriptus est. emerit. pa-
rochi Závod-
ensis.)

1034

1885.

Die 28-a Junii c. a. ad aeternitatem evocatus est Mathias Fügedy, (Mors
qui natus a. 1833. ordinatus a. 1858. ab a. 1871. parochum in Veliškovce, ab a. Mathiae
1877. in Viljevó egit. Fügedy
Parochi in
Viljevó.)

\ Quorum animas piis consuetisque Confratrum suffragiis commendo.

1036

1885.

Beneficio parochiali Viljevó-ensi per mortem Mathiae Fügedy vacante (Concursus
reddito, presbyteri qui animo ducuntur beneficium isthoc Patronatui Exc. Gubernii pro vacante
Zagrabiensis obnoxium consequendi provocantur, ut recursum suum, 1 fl. tymbro beneficio
providendum intra 6. hebdomadas Ordinariatui substernant. parochiali
Viljevó.)

1021

1885.

E Circularibus sub nro 2105. anni 1884. pag. 73. per Dioecesim publica- (Sacra pro
tis notum est Venerabili Clero, Sanctissimum Dominum Nostrum Leonem Papam aedificanda
XIII. pro apostolica sua regnum Dei in terris dilatandi sollicitudine celeberrimum Ecclesia ca-
olim Archiepiscopatum Carthaginensem restituisse, eiusque curam Eminentissimo thedrali Car-
Domino Carolo S. R. E. Cardinali Lavigerie commisisse. thaginensi col-
liguntur.)

Piissimus hic Archipraesul mediis pro aedificanda ecclesia cathedrali
necessariis destitutus, collectis ad hunc finem copiosissimo numero missarum stipen-
diis, modo nostram opem implorat, ut susceptis Sacris intra decursum unius
anni persolvendis, missarum stipendia suprafato operi cedamus.

Praesentibus itaque requiro Venerabilem Clerum, ut usque finem mensis
Julii c. a. Officio Dioecesano numerum Sacrorum nefors acceptatorum insinuare velit.

Qui centum Sacra vel per se, vel per alios celebranda acceptat: Fun-
datoris, qui pauciora: Benefactoris titulum obtinet. Fundatorum nomina
sculpta erunt ad altare S. Cypriani, Sacraque fundata pro salute eorum annue
celebrabuntur.

1022

1885.

(Rescriptum
Exc. Minist.
Cult. et Publ.
Institut. quoad
linguam hun-
garicam in
scholis elemen-
taribus.)

20301. sz. Nagyméltóságu Püspök ur! Az 1879. évi XVIII. törvényczikk elrendelte a magyar nyelv kötelező tanítását az összes népoktatási tanintézetekben és ámbár ismételten intézkedtem az említett törvényczikk pontos végrehajtása iránt, a tanítók alkalmazásánál és a magyar nyelvnek a tantervbe felvételénél az iskola-fentartók igen gyakran tekinteten kívül hagyják a törvény határozott rendelkezéseit.

Midőn ezuttal a kir. tanfelügyelőket korábban kiadott rendeleteimre, különösen pedig az 1879. évi XVIII. t. cz. végrehajtása tárgyában 1879. évi június hó 29-én 17284. sz. a. kelt rendelettel kiadott „Utasítás” minden egyes pontjára ujjolag figyelmeztettem, egyszersmind a következőket rendeltem el:

1) Letelvén az 1879. évi XVIII. t. cz. 2. és 3. §§-aiban megállapított határidők, ezennel érvénytelennek és semmisnek nyilvánítom, mint a törvény 2. §-ával ellenkező intézkedést, mindazon egyéneknek rendes, segéd vagy ideiglenes tanítóul történt megválasztását és alkalmazását, ki 1882. évi június hó 30-tól kezdve tanítói oklevelet nyert, daczára, hogy a magyar nyelvet beszédben és írásban annyira el nem sajátította, hogy azt népiskolákban taníthassa, vagy ki a képezdei tanfolyamot akár magán úton, akár tanintézetben 1882. évre vagy azután végezte és a magyar nyelvet tanítani szintén nem képes.

2) Hasonlóképen érvénytelen az 1879. évi XVIII. t. cz. 3 §-a értelmében azon egyéneknek 1883. évtől fogva népiskolai rendes, segéd vagy ideiglenes tanítókul történt alkalmazása, kik magyarul tanítani nem képesek és oly községekben nyertek állomást, hol magyar és nem magyar ajkuak vegyesen laknak, vagy ha ily községekben 1879. évtől 1883. évig a tanítói állomások betöltésénél a magyar nyelvet tudók mellőzésével a magyar nyelvet tanítani nem képes egyének alkalmaztattak.

3) Továbbá érvénytelen és semmis azon egyéneknek tanítói hivatalra alkalmazása, kik a képezdei tanfolyamot 1872. évtől 1881. év végeig terjedő időközben végezték el és a magyar nyelvet népiskolában tanítani képesek nem lévén, a törvény 3. §-a daczára azt mindedig elsajátítani nem igyekeztek és a magyar nyelvi képesítő vizsgát le nem tették.

Ha az illető tanító képességgel birna ezen vizsga letételére és erre magát kötelezi, úgy megengedem, hogy e célból egy évi határidő adassék neki; ellenkezőleg csak azon kivételes esetben maradhat állomásán, ha helyettesítésére kellően képesített tanító alkalmaztatik.

Azon tanítók mellé, kik 1872. év előtt végezték a képezdei tanfolyamot és nyertek tanítói oklevelet, de a magyar nyelvnek népiskolában tanítására nem képesek, a magyar nyelvből is képesített segédtanító alkalmaztassék.

4) Az 1879. évi XVIII. t. cz. határozatainak minél pontosabb végrehajtása céljából a kir. tanfelügyelő a szükséges okmányokat, esetleg ezek hiteles másolatait az iskolaszék útján az érdekelt tanítótól bekövetelheti.

Annnyival inkább jogosítva van erre, mert az 1875. évi XXXII. t. cz. értelmében a tanítók az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe belépésre kötelezve lévén, szükséges a tanítók okmányait a felvételre való jogosultságuk megállapítása céljából is megvizsgálni, és meggyőződést kell szerezni arról, hogy bir-e a tanító a nyugdíjintézetbe felvételhez megkívántató kellékekkel, melyekhez az 1879. évi XVIII. t. cz. által követelt képesítés is tartozik.

Miként pedig a kir. tanfelügyelő az 1875. évi június hó 4-én 13036. sz. a. kelt rendelet szerint közvetlenül szerzi be az orsz. tanítói nyugdíjintézetbe felvételhez szükséges adatokat, úgy ezen okmányokat is köteles bekívánni.

5) A nem magyar tannyelvű vagy vegyesen magyar és nem magyar tannyelvű iskolák tanítóinak képesítéséről ezek alapján tudomást szerezvén, a mennyiben az 1), 2) és 3) pontokban említett esetek egyike fennforog, a kir. tanfelügyelő az illető egyházi főhatóságot erről azonnal értesíti, a tanítói állomás sürgős betöltésére ismételten felhívja és erről ide is jelentést tesz.

A tanítók magyar nyelvi képesítését illetőleg megjegyzem, hogy az csak pótlásául szolgál az 1868. évi XXXVIII. t. cz. 133. §-ában megállapított képesítésnek.

6) A mely magán iskolák az 1879. évi XVIII. t. cz. 5. §-ának meg nem felelnek, azokkal szemben a törvény 6. §-ának 4-ik pontja értelmében szigoruan kell eljárni.

7) Az 1879. évi XVIII. t. cz. 6. §-ának 2. pontjában foglaltak értelmében a kir. tanfelügyelő a népoktatási tanintézetek tanterveit bekívánván, vizsgálja meg, hogy a magyar nyelv azokban a törvénynek megfelelően kellő kiterjedésben vétetett-e fel s legyen gondja arra, hogy a magyar nyelv az iskolákban miként taníttatik. Mivel pedig a nem magyar tannyelvű népiskolák tantervét megállapítottam és az illetékes hatóságoknak annak idején megküldtem, a kir. tanfelügyelő különösen figyelmet fordítani tartozik azon körülményre, vajjon a népiskolák tantervei az 1879. évi XVIII. t. cz. 4. §-ának utolsó pontja szerint az általam kiadott tantervhez alkalmaztattak-e.

8) A nem magyar tannyelvű tanító- és tanítónőképezdékre nézve a kir. tanfelügyelő a törvény 1. és 2. §§-ai, valamint a 6. §. 1. pontjában foglaltak alapján az elől említett „Utasítás“ II. fejezete értelmében eljárván, a tapasztaltakról jelentését megteszi.

Az 1879. évi XVIII. t. cz. 6. §-ának 1. pontja értelmében érvénytelen, és semmis mindazon tanítói képesítő oklevél, mely nem magyar tannyelvű tanító-

képző intézeteknél 1882. évi június hó 30-tól fogva a kir. tanfelügyelő vagy általam kinevezett helyettesének aláírása nélkül adatott ki, és egyáltalában érvénytelen a törvény 2. §-a értelmében mindazon tanítói oklevél, mely az említett határnap-tól fogva oly egyénnek adatott ki, a ki a magyar nyelvet beszédben és írásban annyira el nem sajátította, hogy azt a népiskolákban taníthassa.

9) A mely népoktatási tanintézetben a tanterv megállapítása, a tanító képesítése vagy a magyar nyelv tanításának eredménye az 1879. évi XVIII. t. cz. követelményeinek meg nem felel, azon tanintézet törvényszerű rendeltetésének eleget nem tehet s a hiányok haladéktalan pótlására van szükség.

Miért is tisztelettel felkérem Nagyméltóságodat, hogy az előzőekben foglaltak szerint a kellő intézkedéseket azonnal megtenni és a kir. tanfelügyelőt az 1879. évi XVIII. t. cz. végrehajtásánál hathatós támogatásában részesíteni méltóztassék, hogy a tanintézetek az 1885/6. tanévre a netalán tapasztalandó bajok orvoslása után kezdhessék meg működésüket.

Ha azonban a hiányok pótlására mindaddig mi sem történnék, ugy az 1879. évi XVIII. t. cz. 6. §-ának 3. pontjában foglalt határozott rendelkezés szerint az 5°/_o-os iskolai adó kivetése fog elrendeltetni.

Azon tanítók, kik nem magyar állampolgárok. magukat honosíttatni tartoznak, szintugy kötelesek azok, kik külföldön nyert képesítési oklevéllel bírnak, a megszabott pótvizsgák letétele után oklevelöket nostrificáltatni. Ezekre nézve 1881. évi 4832, valamint 1882. évi 15863 és 18257. számú körrendeleteimben részletesen intézkedtem.

A kir. tanfelügyelőket jelen rendeletem gyors és pontos végrehajtására utasítván ismételten tisztelettel felkérem Nagyméltóságodat, hogy saját részéről a szükséges intézkedéseket mielőbb elrendelni méltóztassék.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. május 28-án T r e f o r t s. k.

Ezen leirat kapcsán ezennel felhivom az egyházkerületi tanfelügyelő urakat, hogy 1) a magyar nyelvet kellően nem bíró néptanítók, rendes-, segéd- vagy helyettes-tanítók névsorát az egyházmegyei tanfelügyelőséghez beterjesszék, megemlítvén, vajjon a ministeri rendelet 3. pontja értelmében bírnak-e képességgel, és hajlandók-e a tanképesítő vizsgálatot a magyar nyelvből egy év alatt, jövő évi május hó 28-ig letenni? Tagadó válasz esetében említett egyházkerületi tanfelügyelő urak intézkedjenek, hogy az illető tanítók mellett a magyar nyelvet bíró helyettes tanítók alkalmaztassanak; 2) a mai naptól kezdve oly

tanítók megválasztását, kik a magyar nyelvet nem bírják, megerősítés végett az egyházmegyei főtanhatósághoz fel ne terjesszék; ellenkezőleg az ilyeneket már a pályázat alkalmával visszautasítsák.

1023

1885.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. 16884. szám. A Magyar (Petrus P é t e r által 1875. évi sept. 2-án a nagyváradi g. kath. tanítóképezdében nyert, elemi Magyar népiskolai tanítóságra képesítő oklevél állítólag elveszvéen, semmisnek nyilváníttatik (Magyar obtinet duplicatum testimonii).*) s a helyett nevezett részére f. évi ápril 22-én 28. sz. a. annak jogérvényes másodlata szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém a főtiszt. egyházmegyei főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközzése végett tisztelettel értesíteni. Budapesten 1885. évi május hó 23-án. A minister meghagyásából: G ö n c z y P á l min. tanácsos.

1024

1885.

A püspök-bogádi anyaegyházhoz tartozó Magyar-Soóros fiókközségben meg- (Concursus üresedett kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folyamod- pro statione docentis in ványok f. évi augusztus hó 5-ig a kerületi tanfelügyelőséghez Kővágó-Szőlősrre (u. Magyar- p. helyben) küldendők. A választás ugyanezen hó 9-én fog megejtetni. Soóros.)

Ezen állomás jövedelme: a) két szobából álló lakás, kamara, pincze, istálló, félszerrel, b) minden házaspár után (134) 50 kr, 10 itcze bor, $\frac{1}{4}$ mérő szemes kukoricza, c) minden telkes házaspártól (95) $\frac{1}{4}$ mérő buza, minden kisházas és zsellér pártól (42) $\frac{1}{4}$ mérő rozs; d) minden tanköteles gyermek után 40 kr; a vasárnapi oktatásért 21 frt; e) 3 hold szántóföld, 1 hold rét; a beltelek, házi és külső kert összevéve mintegy 1 hold, mind a tanító által műveltetve; f) 7 öl kemény tüzelőfa, a község által vágva és behordva, melyből az iskola is fűttetik; g) Stolaris jövedék mintegy 6 frt; h) 2 db szarvasmarha és sertések szabad legeltetése. Tannyelv horvát-német.

1025

1885.

A nagy-nyárádi r. kath. iskolánál szervezett altanítói állomásra folyó évi (Concursus augusztus 7-ig pályázat hirdettetik. pro statione subdocentis

Ez állomással összekötött jövedelem: 300 frt készpénz fizetés, előleges in Nagy- havi részletekben, 2 öl fa fűtésre és egy szobából álló szabad lakás az iskola- Nyárád;) épületben. A tannyelv német; az állomás f. évi október 1-én foglalandó el. A kellően felszerelt folyamodványok a r. kath. iskolaszékhez czimezve Nagy.Nyárádra (Baranyamegye) küldendők.

1037

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
Belác z.)

A kakasdi plébániába kebelezett beláczai kántortanítói állomásra f. é. augusztus hó 2-ig pályázat hirdettetik. — Jövedelme: a) két tágas szobából, konyha s éléskamrából álló tisztességes lakás, istálló, fakamra, sertésólakkal és kerttel. b) Tíz pozs. mérő tiszta buza. c) Tizenöt p. m. tiszta rozs. d) Egy p. m. bab. e) Nyolcz akó bor. f) Három hold szántóföld. g) Egy 5—600 □ öl jó minőségű föld, u. n. káposztáskert. Ez utóbbit a község megszántja, vetést és boronálást teljesíti, a termést haza hordja. h) Egy 700 □ öl rét, melyről a szénát és sarjút a község behordja. i) 121 frt. o. é. készpénz. j) Négy bécsi öl=14 köbméter kemény tűzifa. k) Szükséges malomfuvarok. l) Tandij minden hétköznapi iskolás után 27 kr. Az idén volt 82 tanuló. Stólaris jövedelem: keresztelés után 5 kr., avatás — 5 kr., esketés — 35 kr., távozók kétszeresen fizetnek, nagy temetés — 27 kr., kis temetés — 14 kr., az ének külön 50 kr., nagy mise — 27 kr., liberával 42 kr. m) Az iskola mellett álló harangok fölötti felügyeletet, ha önként átveszi, e czimen kap hat pozs. mérő rozst. — Összes lélekszám: 525.

Kötelessége a hétköznapi és ismétlő oktatáson kívül az összes kántori teendőket végezni. Jelesül: Minden vásár- és ünnepnapon, — nagybőjt és adventben pedig hétköznapon is hetenkint háromszor, — a délutáni vecsernyét megtartani. Minden harmadik vasárnap az anyatemplomban nagymise alatt orgonálni; továbbá a szokott körmeneteken segédkezni s a lelkészt a beteghez kísérni stb. Tan- és szertartási nyelv német. A pályázók kellőleg felszerelt folyamodványait az iskolaszéki elnökségnél Kakasdon f. é. aug. 2-áig bezárólag személyesen benyújtani, s kántori képzettségüket egy vasárnap a hiveknek bemutatni tartoznak.

1038

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
Ladomány.)

A kakasdi plebániába kebelezett Ladományi fiókközségben a kántortanítói állomás megüresedvén, arra f. évi augusztus hó 2-ig pályázat hirdettetik. Ezen állomás évi jövedelme a következő: a) 10 pozsonyi mérő rostált tiszta buza; b) 15 pozsonyi mérő rostált rozs; c) Egy két ökrös szekér jó előszéna; d) $\frac{1}{2}$ hold jó minőségű rét, melyet a tanító művel; e) $4\frac{1}{2}$ hold (à 1000 □^o) szántóföld, melyet a község ígás erővel megművel, arra a tanító udvarából a trágyát mind kiszállítja s ezen kívül a község pajtájától 5 kocsival kihord; f) Tizenöt fuvar a termések hazahozatalára és malomfuvarok fejében; g) 180 liter bor; h) 14 méter száraz kemény hasábfű; i) Készpénz 74 frt 50 kr; j) Egy 500 □ ölet kitevő fiatal szőlő, melybe a trágyát kihordani a község szintén köteles; k) Két szoba, két konyha, egy éléskamrából álló igen tisztességes lakás, istálló, présház és sertésöl melléképületekkel és alkalmas kerítéssel; l) Stóla jövedelem körülbelül 4 frt. A tan-

és egyház-szertartási nyelv német. A pályázók kellően felszerelt folyamodványait az iskolaszék elnökségénél Kakasdon (Tolnamegye) személyesen benyújtani s kántori képzettségüket a hitközségnek f. évi augusztus hó 2-ig bezárólag bemutatni tartoznak.

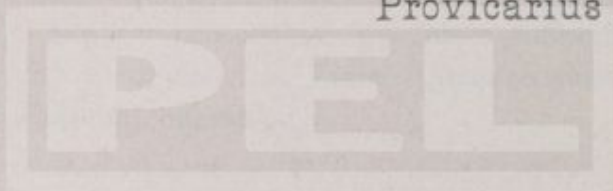
Rssmus D. Joannes Lechner Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis (Personalia.)
Canonicus nominatus est Rector utriusque Seminarii Cleri Junioris.

Josephus Katics cooperator Podgajcensis nominatus est Administrator in Viljevó.

Franciscus Vitkovics missus est cooperator e Kurd ad Szakes;
Josephus Késmárky e Regöl ad Kurd; Ladislaus Charvate e Viljevó ad Podgajce.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 2-a Julii, 1885.

Dr. CAROLUS FESZTL m. p.
Provicarius Epplis.

VIII.

1257

1885

Die 24-a Julii a. c. 1885. supremum diem obiit Excellentissimus ac Rssmus Antonius Josephus Peitler, Episcopus Vaciensis. (Mors Eppi Vaciensis Antonii Peitler.)

Pie denatus hic Praesul, almae nostrae Dioecesis quondam presbyter et Capituli Cathedralis Ecclesiae Quinque-Ecclesiensis membrum, anno 1859. fine capessendae Sedis Vaciensis discedens, vinculum, quo Dioecesi Quinque-Ecclesiensi iungebatur, usque-quaque rumpere noluit, verum in communione precum cum suis olim Condioecesanis permanere desideravit.

Animam itaque Eius, qui bonis suis affectibus et grata memoria sacerdotes huius Dioecesis nunquam non est prosecutus, piis hisce suffragiis commendo; committens cunctis presbyteris, ut ocyus tria sacra Clementissimo Deo pro aeterna requie defuncti Antonii Episcopi offerant.

1258

1885

Die 20-a Julii huius anni pie in Domino mortuus est Rssmus Antonius Bocsor, Praepositus titularis de Ságba et parochus Szegzárdensis, natus a. 1807. ordinatus a. 1832. ab a. 1844. parochus in Fadd, ab a. 1864. in Szegzárd, inde a tribus annis sacerdos iubilans. (Mors Antonii Bocsor parochi Szegzárd.)

Pro cuius animae refrigerio pariter tria Sacra a quovis sacerdote dioecetano persolvenda veniunt.

1259

1885

Beneficium parochiale Oppidi Szegzárd, per obitum Rssmi Antonii Bocsor vacans redditum, hisce concursui exponitur. (Concursus pro beneficio parochiali Szegzárd.)

Recurrentes supplices suas litteras Excelso Reg. Hung. Ministerio Cultus et publicae Institutionis inscriptas et legali tymbro provisas, usque finem mensis Septembris c. a. ad Officium dioecetanum dirigant.

1260

1885

A vallás és közokt. m. kir. minisztértől. 15731. szám. Nagyméltóságu Püspök ur! A fennálló postai szabályok értelmében, a törvényesen elismert hitfeleketek egyházi hivatalait a hivatalos ügyekben egymásközt s a feltétlenül portomen- (Ordines Ministeriales quoad litteras ex officio expeditas.)

tes hatóságokkal váltott levelezésükre nézve a levélpostán a portomentesség illeti meg s e szerint az izraelita anyakönyvek vezetésével több helyütt általam megbízott egyéb közegek is ebbeli levelezésükre nézve a portomentességet igényelhetik. Minthogy azonban ezen körülmény s az anyakönyvi ügyek portomentes minősége egyáltalában az eddigi szabályokban határozottan kimondva nem volt; szükségesnek látta a közmunka és közlekedésügyi m. kir. miniszter ur erre nézve a kir. postahivatalokat kellő utasítással ellátni. Az ennek folytán a postai rendeletek tárában közzétett rendeletet. / . alatt másolatban ide zárva van szerencsém Nagyméltóságodnak szives tudomás és az érdekelt egyházi hivatalok és anyakönyvvezetők megfelelő utasítása végett megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest 1885. évi május hó 29-én. A miniszter meghagyásából: Hornig Károly, miniszteri tanácsos.

A közmunka és közlek. m. kir. miniszterium 1885. évi ápril hó 21-én 8082. sz. a. kelt s a „Postai rendeletek Tárában“ közzétett rendeletének másolata.

Egyházi hivatalok s miniszteri rendelettel kinevezett anyakönyvvezetők portomentessége anyakönyvi ügyekben. Az 1865. évi portomentességi szabályzat II. czikkének 8. pontja szerint (Postai Tarifák 18. §. B. 8. pont) a törvényesen elismert vallásfelekezetek egyházi hivatalainak hivatalos ügyben egymásközt s feltétlenül portomentes hatóságokkal, közegekkel s testületekkel váltott levelezése portomentes Kételyek szétosztatása végett figyelmeztettetnek a postahivatalok, hogy az említett ügyekhez az anyakönyvek vezetéséből eredő ügyek egyáltalán, tehát nemcsak az idézett határozatban példaképen felemlített házassági, hanem a születési s halálozási esetekre vonatkozó ügyek is tartoznak. Az egyes, helyenként egyik-másik hitfelekezeti hitközség részére a vallás és közoktatási miniszterium által kinevezett anyakönyvvezetőknek az ilyen ügyekben az illető egyházi hivatalok helyett egymás közt egyházi hivatalokkal s feltétlenül portomentes hatóságok, közegek s testületekkel váltott levelezése szintén portomentesen kezelendő, ha az egyébként a portomentes levelezésekre előirt külső kellékekkel bir. Portomentességi záradékként az egyházi hivatalok s anyakönyvvezetők az illető portomentes leveleiket a boritékon e szavakkal: „Anyakönyvi ügyben portomentes“ tartoznak ellátni. Az ajánlási díj alól ezen levelek nincsenek felmentve. A miniszter helyett Baross s. k. A másolat hitelül: Schmidt s. k. aligazgató. Budapest.

1261

1885

A vallás és közoktatásügyi m. kir. minisztértől. 1186. eln. sz. Nagyméltóságu Püspök ur! Lampel Róbert budapesti könyvkereskedői czég azon kérelemmel fordult hozzám, hogy a kiadásában megjelenő, és Belisza József fővárosi vezető tanító által szerkesztett „Magyarország népoktatási intézeteinek és tanítóinak Név- és Czimtára“ című és nagy költséggel járó munkát ajánlatom által támogassam.

(Exc. Ministerium commendat: „Magyarország népokt. intézeteinek és tanítóinak névtára.“)

Miután ezen mű valóban egy régen érzett szükségnek felel meg és hasznos segédkönyv minden tanügyi hivatalban és intézetben, van szerencsém Nagyméltóságodnak ezen munkát a maga s felekezeti iskoláinak való használatára beszerzésre ajánlani.

A munka hét füzetben jelenik meg és előfizetési ára 2 frt 80 kr.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. évi július hó 9-én. T r e f o r t s. k.

1262

1885

A vallás és közoktatásügyi m. k. minisztertől. 1202. eln. sz. Nagyméltó- (Chartae, quae
ságu Püspök ur! A m. kir. pénzügyminiszter ur folyó évi június hó 22-én 36,607. vadimonii ad-
szám alatt valamennyi pénzügyi hatósághoz és hivatalhoz intézett és velem is kö- instar accep-
zölt rendeletében a földmívelés- ipar és kereskedelmi m. kir. miniszteriummal egyet- tari possunt.)
értőleg kijelentette, hogy a „Pesti magyar kereskedelmi banknak“ a „Magyar jel-
zálog-hitelbank“-nak és a „Kisbirtokosok orsz. földhitel-intézeté“-nek záloglevelei,
miután azok és illetőleg a záloglevelek fedezése és biztosítására szolgáló külön ala-
pok az 1876. évi XXXVI. t. cz. határozmányainak megfelelnek, az államkinestár
részéről a közigazgatás minden ágazatában üzleti biztosítékul ezentul is teljes meg-
nyugvással elfogadhatók.

Miről Nagyméltóságodat mult évi június hó 12-én 843. eln. sz. alatt kelt in-
tézvénym kapcsán van szerencsém szives tudomás és esetleges további intézkedés
végett ezennel értesíteni, megjegyezvén, hogy azon körrendeletemnek a „Pesti ha-
zai első taharékpénztár-egyesület“ zálogleveleire vonatkozó részét, miután a neve-
zett pénzügyintézet összes zálogleveleit visszaváltotta, és ezen üzletét teljesen beszünt-
tette, hatályon kívül helyezem.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Buda-
pesten, 1885. évi július hó 20-án. T r e f o r t s. k.

1263

1885

A vallás és közoktatási m. kir. Ministertől. 25355 sz. Dr. Kállay Adolf (Ad notitiam
ur karlsbadi fürdőorvos, hazánkfia, azon célból, hogy a páratlan hatásu karlsbadi docentium, qui
gyógyfürdőben a szegényebb sorsu szenvedő honfitársai is, a várva várt üdülést thermis Caro-
linis indigent.)
fellelthessék, elhatározta, hogy a folyó 1885. évtől kezdve, orvosi működése tartá-
máig, a magyarországi középiskolai tanárok és községi tanítók részére, két-két helyet
alapít oly formán, hogy évenként, és pedig augusztus hó 1-től kezdve szeptember
hó végeig felváltva, két tanár és két tanító valláskülönbség nélkül (kik a tanker.
főigazgatók illetve a megyei tanfelügyelők ajánlatára általam fognak kijelöltetni)
fog nemcsak ingyenes lakásban, gyógykezelésben és gyógyszerkezelési ingyenes
ellátásban részesülni, de nevezett orvos ur még e mellett a kijelöltek részére olosó
vagy legalább mérsékelt árakon való étkezésről is fog gondoskodni.

Midőn nevezett fürdőorvos, hazánk fiának eme nemes áldozatkészségét a főtisztelendő egyházmegyei főhatóság tudomására hozni van szerencsém, egyszersmind felkérem, hogy azon tanítók, kik eme kedvezményt igénybe venni kívánnák, a gyógykezelés szükségességét igazoló orvosi bizonyítvány csatolása mellett, tekintettel kérvényezők anyagi viszonyaira, tekintetbe véve az idő rövidségét, mielőbb, jövőre nézve pedig legkésőbb Julius hó 1-éig velem tudatni és egyuttal arról is értesíteni méltóztassék, hogy az illetők betegségük és netán egyéb viszonyaiknál fogva, a kedvezmény élvezetébe augusztus vagy szeptember havában kívánnának-e lépni? Budapestén, 1885. évi augusztus 8-án a miniszter meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

1264

1885

(Nova mappa
geographica
Regni.)

Typographia regnicolaris R. H. novam mappam geographicam Regni Hungariae adparari curavit, statui actuali rara exactitudine accommodatam, quam Exc. Reg. H. Ministerium Cultus et publ. Institutionis Intimato sub Nr. 1331. emanato commendat. Exemplar in velo procusum pretio venit 20 fl. — in charta 10 fl. et hoc eodem pretio tantum usque 15-am Sept. a. c. comparari potest apud Directionem Typographiae regnicolaris Budapestini.

1265

1885

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Mucsi.)

A mucsii róm. kath. elemi iskola I. osztályának altanítói állomására f. évi szeptember 10-ig pályázat hirdettetik. A pályázó legyen képesített s birja kellően a magyar s német nyelvet. Az állomással jár 300 frt készpénz és szabad lakás. A folyamodványok a mucsii iskolaszék elnökéhez intézendők (u. posta helyben.)

1266

1885

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Ráczpetre.)

A ráczpetrei róm. kath. iskolánál megfűlt altanítói állomásra f. é. szeptember hó 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 250 frt o. é. készpénz, 4 méter fa s egy szobából álló lakos. A kellően felszerelt kérvények a ráczpetrei iskolaszék elnökéhez intézendők.

1267

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
communitate
Káán.)

A hetvehelyi plébániához tartozó Káán községben a tanítóállomás üresedésbe jövén, annak betöltésére f. évi szeptember 16-ig pályázat hirdettetik. Folyamodók kellően felszerelt kérvényüket a kerületi tanfelügyelőséghez Magyar-Székre küldjék. Jövedelme: 1. Minden telkes pártól 2 nyolczada buza, minden nem telkes pártól 2 nyolczada rozs. 2. Lélekpénz minden pártól 50 kr. 3. Minden iskolás gyermek után 40 kr. 4. Három hold szántó föld a község által megszántva és elvetve. 5. Gyümölcsös és széna 12 frt értékben. 6. $\frac{1}{8}$ hold szőlő. 7. 46 koci tűzifa. 8. A községtől 64 frt.

1268

1885.

A püspök-bogádi anyaegyházhoz tartozó Magyar-Soóros fiókköztségben (Concursus pro statione docentis in Magyar-Soóros.) megüresedett kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folyamodványok f. évi szeptember hó 11-ig a kerületi tanfelügyelőséghez Kővágó-Szőlősrre (u. p. helyben) küldendők. A választás ugyanezen hó 12-én fog megejtetni.

Ezen állomás jövedelme: a) két szobából álló lakás, kamara, pincze, istálló, félszerrel, b) minden házaspár után (137) 50 kr, 10 iteze bor, $\frac{1}{4}$ mérő szemes kukoricza, c) minden telkes házaspártól (95) $\frac{1}{4}$ mérő buza, minden kisház és zsellér pártól (42) $\frac{1}{4}$ mérő rozs; d) minden tanköteles gyermek után 40 kr; a vasárnapi oktatásért 21 frt; e) 3 hold szántóföld, 1 hold rét; a beltelek, házi és külső kert összevéve mintegy 1 hold, mind a tanító által műveltetve; f) 7 öl kemény tüzelőfa, a község által vágva és behordva, melyből az iskola is fűttetik; g) Stolaris jövedék mintegy 6 frt; h) 2 db szarvasmarha és sertések szabad legeltetése. Tannyelv horvát-német.

1269

1885.

A vásáros-dombói plebániához tartozó Kapos-szekcsői tanítóállomásra f. é. (Concursus pro statione docentis in Kapos-Szekcső.) szeptember 15-ig pályázat nyittatik.

Jövedelme két szobából álló lakáson, konyhán, éléskamrán, félszeren, istállón és kuton kívül: 1) 145 □öl házi kert, 2) Minden telkes pár — van 27 — fizet két nyolczados vegyes gabonát. 3) 40 pár házas és házatlan zsellér két nyolczados rozsot. 4) Minden házaspár 10 kr lélekpenzt. 5) Minden szőlőbirtokos 4 iteze bort. 6) Minden hegyi lakó páronkint 1 frt. 7) Minden hétköznapi iskolás gyermek után 40 kr. o. é. 8) Ismétlő oktatásért 15 frt. 9) Stolaris jövedelem 5 frt. 10) 3 öl hasábfa udvarába szállitva. 11) $2\frac{1}{2}$ hold szántóföld haszonélvezete. 12) $2\frac{1}{2}$ hold rét. 13) 4 hold berekföld, most rét.

A kellően felszerelt folyamodványok a kerületi tanfelügyelőséghez Magyar-Székre küldendők.

Administratio parochiae Szegzárd Antonio Szantner et Victori (Personalia.) Onczay est concredita.

Georgius Horváth cooperator Magyar-Székeensis missus est ad Berkesd. Stephanus Krisztanics e Berkesd ad Magyar-Szék.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 21-ma Augusti 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.

QUINQUE-ECCLESIIIS

TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (O. FESZTL.)

IX.

1367

1885

Emmus Card. Monaco, S. Officii Inquisitionis praefectus sequens communica-
cat cum omnibus per orbem locorum Ordinariis S. Officii Decretum.

Illmme ac Rmme Domine. Infandum incestus flagitium peculiari semper odio sancta Dei Ecclesia prosequuta est, et summi romani Pontifices statuerunt, ut qui eo sese temerare non erubuissent, si ad apostolicam Sedem confugerent petendae causa dispensationis super impedimentis matrimonium dirimentibus, eorum preces, nisi in eis de admissio scelere mentio facta esset, obreptionis et subreptionis vitio infectae haberentur atque ideo dispensatio esset invalida; idque ea sanctissima de causa cautum fuit, ut ab hoc gravissimo crimine christifideles arcerentur.

Hanc s. Sedis mentem testantur tum alia documenta, tum decretum, quod novissime supremum sanctae romanae et universalis Inquisitionis consilium, ipso adprobante romano Pontifice, feria IV die 1 augusti 1866 tulit. quod est huiusmodi „subreptitias esse et nullibi ac nullo modo valere dispensationes, quae sive directe „ab apostolica Sede, sive ex pontificia delegatione super quibuscumque gradibus „prohibitis consanguinitatis, affinitatis, cognationis spiritualis nec non et publicae „honestatis conceduntur, si sponsi ante earundem dispensationum executionem, „sive ante sive post earum impetrationem incestus reatum patrauerint; et vel „interrogati, vel etiam non interrogati, malitiose vel etiam ignoranter reticuerint „copulam incestuosam inter eos initam sive publice ea nota sit sive etiam occulta, „vel reticuerint consilium et intentionem qua eandem copulam inierunt, ut dispensationem facilius assequerentur.“ S. Poenitentiaria vestigiis insistens supremae Inquisitionis id ipsum die 20 iulii 1879 statuit.

Verum cum plurimi sacrorum antistites sive seorsum singuli, sive coniunctim s. Sedi retulerint, maxima ea de causa oriri incommoda cum ad matrimonialium dispensationum executionem proceditur, et hisce praesertim miseris temporibus in fidelium perniciem non raro vergere quod in eorum salutem sapienter inductum fuerat, Sanctissimus D. N. D. Leo divina providentia Papa XIII. eorum postulationibus permotus, re diu ac mature perpensa, et suffragio adhaerens Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium in universa christiana republica una mecum inquisitorum generalium, hasce litteras omnibus locorum ordinariis dandas iussit, quibus eis notum fieret, decretum superius relatam s. romane et universalis Inquisitionis et s. Poenitentiariae, et quidquid in eundem sensum alias declaratum, statutum aut stylo Curiae inductum fuerit a se revocari, abrogari nulliusque roboris imposterum fore decerni; simulque statui et declarari, dispensationes matrimoniales posthac concedendas, etiamsi copula incestuosa vel consilium et intentio per eam facilius dispensationem impetrandi

reticita fuerint, velidas futuras: contrariis quibuscumque etiam speciali mentione dignis minime obstantibus.

Dum tamen ob gravissima rationum momenta a pristino rigore hac super re Sanctissimus Pater benigne recedendum ducit, mens Ipsius est, ut nihil de horrore, quod incestus crimen ingerere debet, ex fidelium mentibus detrahatur; imo vero summo studio excitandos vult animarum curatores, aliosque quibus fovendae inter christifideles morum honestatis cura demandata est, ut prudenter quidem, prout rei natura postulat, efficaciter tamen elaborent huic facinori insectando et fidelibus ab eodem, propositis poenis quibus obnoxii fiunt, deterrendis.

Datum Romae ex cancellaria S. O. die 25 iunii 1885. Addictissimus in Domino R. Card. MONACO.

1368

1885

(Commenda-
tur Calenda-
rium „A Sz.
Család Képes
Naptára.”)

Michael Szemenyei & Julius Wajdits parochi Dioecesis Nostrae pro anno affuturo 1886. ediderunt Calendarium, cui titulus „A Sz. Család képes naptára“ quod spectata cum argumenti varietate tum utilitate laudari et commendari meretur.

1410

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Német-
Egregy.)

A jános-i anyaegyházhoz tartozó Német-Egregy (Iván-Battyán) flókközségben megüresedett kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folyamodványok í. évi szeptember hó 22-ig a kerületi tanfelügyelőséghez Baranya-Szászvárra, (u. p. helyben) küldendők. A választás ugyanezen hó 23-án fog megejteni. Ezen állomás jövedelme: egy szobából álló lakás a szükséges melléképületekkel és kerttel, — minden házaspártól 2 nyolczada rozs = 24 pozs. mérő, — párpénz 4 frt. 80 kr., — minden pártól, (szőlős gazdától) 2 itcze bor, — körülbelül = 2 akó, minden tanonc után 17 kr. iskola pénz = 5 frt 44 kr., — vásárnapi oktatásért 20 frt., — $\frac{1}{2}$ hold rét, házi kert, és belső telek 1 hold, — $\frac{1}{4}$ hold kenderföld, melyet a község mivel, — ezeken kívül 14 hold száutóföld egy tagban, melyet a tanító műveltet, végre 10 öl kemény tűzifa az uradalmi erdőből, melyből az iskola is fűtendő, s melyet a község vág és hazahord. — Stola illeték mintegy 3—4 forint. A tannyelv német-magyar. — Megjegyeztetik, hogy csak oly okleveles tanítók pályázhatnak, kik a magyar nyelvnek tanítására a népiskolában kellően képesek.

1411

1885

(Concursus
pro statione
docentis in
Duna-Kömlődi
15 d.)

A Duna-Kömlődi — Tolnamegye — róm. kath. elemi tanodában az I. osztály tanítói állomás a volt tanító lemondása folytán üresedésbe jövén, erre pályázat hirdettetik. A tanító évi díja: egy az iskola-épületben bebutorozott szoba, melyet a község fűttet. — Év-negyedi részletben fizetve 300 azaz háromszáz forint.

Előnyére leend a pályázónak a kántorságban való jártasság. A pályázat határideje f. évi szept. 27-ike. Tannyelv német-magyar. A pályázók felszerelt folyamodványait a Duna-Kömlödi iskolaszék elnökéhez, utolsó posta Paks, küldjék.

1412

1885

Az üresedésbe jött lengyeli segédtanítói állomásra f. é. szeptember 30-ig pályázat hirdettetik következő feltételekkel: 1. Pályázó legyen képesített. 2. A magyar és német nyelv birtokában. 3. Legyen jártassága az orgonálás és kántori tenndőkben. Ezen altanítói állással következő fizetés van egybekötve: évi 300 frt. készpénz, továbbá az iskolaépületben szabad lakás, és 3 öl tüzelőfa, melyből az egyik tanterem is fűtendő. A folyamodvány a lengyeli (Tolna megye) iskolaszék elnökéhez intézendő.

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Lengyel.)

1413

1885

A nagy-mányoki (Tolna m.) másodtanítói állomásra pályázat nyittatik. Évi jövedéke: 300 frt. egy szobából álló lakás és szabad fűtés. A pályázó r. kath. képezde-végzett legyen, birja a német és magyar nyelvet tökéletesen. Továbbá megkivántatik, hogy a kántortanítónak a kántori teendők minden ágában segédkezék. Pályázók folyamodványukat bérmentve a nagy-mányoki iskolaszék elnökéhez f. évi szeptember hó 23-ig küldjék.

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Nagy-
Mányok.)

1414

1885

A püspök-szent-lászlói kántortanítói állomásra f. é. szeptember 28-ig pályázat nyittatik. A kellően felszerelt kérvények a kerületi tanfelügyelőséghez Berkesd-re (posta helyben) küldendőek. Ez állomással összekötött jövedelem; I. A z uradalomtól: 14 mérő rozs, 50 frt. készpénz, 340 lit. bor, 20 köbméter fa, 2 1/2 hold szántóföld, 2 hold rét és gyümölcsös, 100 □ öl konyhakert. II. A hitközségtől: 14 mérő rozs, minden pártól 40 kr. o. é., minden tanonez után 20 kr., vasárnapi oktatásért 12 frt., stóla illeték 5 frt.

(Concursus
pro statione
docentis in
Püspök-
Szent-
László.)

Franciscus Köhler profess. extraord. Studii Biblici una cum Ludovico Szilvák supplente professore Theologiae Dogmaticae nominatus est in Professore p. o.

(Personalia.)

Josephus Rézbányai Coop. Nádasdensis nominatus est Studiorum Praefectus Seminarii cleri junioris. Christophorus Péhm coop. Gödrensis nominatus est Vicarius in Colonia montana prope Quinque-Ecclesias, Josephus Walter Vicarius in praefata Colonia in qualitate Corperatoris missus est ad Himesház; Nicolaus Ujváry e Ráczpetre ad Mohács; Antonius Hirling e Himesház ad Gödre; Joannes Czapáry e Felső-Mindszent ad Duna-Szekcső; Joannes Bereczke Duna-Szekcső ad Felső-Mindszent; Josephus

Pál e Szajk ad Olasz; Josephus Schmeller ex Apar ad Olasz; Henricus Dobos ex Olasz ad Szajk; Emericus Sipos ex Olasz ad Apar; Josephus Kovács e Bogdása ad Hosszúhetény; Sigismundus Magyar e Mohács ad Duna-Földvár; Gregorius Andrin e Mohács ad Darázs; Antonius Potlacsnik e Hosszúhetény ad Püspök-Bogád; Franciscus Proksch e Püspök-Bogád ad Mohács; Carolus Pintér e Tótkeszi ad Gyulajovánca; Stephanus Mozolányi e Gyulajovánca ad Szigetvár; Eugenius Koch neom. ad Bogdása; Geysa Ujváry neom. ad Czikó; Ludovicus Fájth neom. ad Ráczpetre; Josephus Kienle neom. ad Tótkeszi; Victor Molnár e Czikó ad Nádasd.

Datum in Nádasd die 3-a Septembris 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.

PEL

X.

1425

1885

Sanctissimus Dominus Noster Solemnia Beatae Virginis Mariae a Rosario, (Devotio SSm Rosarii mense Octobris pro annis porro sequentibus celebrari statuit, prouti in subsequenti Decreto hoc & porro sequentibus annis constituitur.) S. R. Congregationis habetur.

Quivis Nostrum illam certe hausit convictionem ex iis quae praeteritis annis experiri potuimus: quod populus fidelis libenter devotionem de qua agitur amplexus sit, sicuti numquam non libenter arripit occasionem pietatis & fiduciae sensus erga Coelestem Patronam manifestandi. Decet itaque nos, ut intentioni SSmi Domini conformiter votis fidelium accedamus, neque onus novum humeris Nostris imponi censeamus per id, quo Sua Sanctitas iura Ecclesiae & Pontificis Maximi Deo propitio restitutum in sperat.

Devotio eadem ac praeteritis duobus annis ratione servanda; et pro locorum adiunctis, sicut praeterito ita etiam hoc & porro sequentibus annis ad insequentes vel Novembris vel Decembris menses differri potest.

Decretum Urbis et Orbis.

Inter plurimos Apostolicae vigilantiae actus, quibus Sanctissimus Dominus Noster LEO PP. XIII, ab inito Summi Pontificatus munere, Ecclesiae ac universae societati, Deo adiuvante, optatae tranquillitati restituendis consulere satagit: luce clarius nitet Encyclica Epistola Supremi Apostolatus, I. Septembris MDCCCLXXXIII, de celebrando toto mense Octobri eius anni gloriosae Dei Matris Mariae sacratissimo Rosario. Quod sane speciali Dei providentia praecipue institutum est ad potentissimum caeli Reginae praesens auxilium adversus christiani nominis hostes exorandum, ad tuendam fidei integritatem in dominico grege, animasque divini sanguinis pretio redemptas e sempiternae perditionis tramite eripiendas. Tum vero laetissimi christiana pietatis et fiduciae in caelesti Mariae Virginis patrocinio fructus in omni loco catholici orbis ex tam salutari opere eo mense collecti, tum adhuc insidentes calamitates causa fuerunt, ut subsequente anno MDCCCLXXXIV, die XXX Augusti, aliae accesserint Apostolicae litterae Superiore anno, cum iisdem hortationibus et praeceptionibus pro adventante eo mense Octobri pari solemnitate ritus ac pietatis fervore in beatissimae Virginis Mariae a Rosario honorem dedicando; eo quod praecipuus fructus boni operis et arrha consequutur victoriae sit in inceptis perseverantia. Hisce autem inhaerens idem Sanctissimus Dominus, cum hinc nos hactenus mala multa undique perturbent, inde vero permaneat et florescat in christiano populo ea fides, quae per caritatem operatur, et veneratio ac fiducia in amantissimam Dei Genitricem propemodum immensa: eo impensiori studio et alacritate nunc ubique perseverandum vult unanimiter in oratione cum Maria Matre Iesu. Certam

enim in spem erigitur fore ut ipsa, quae sola cunctas haereses interemit in universo mundo, nostris accedentibus dignis poenitentiae fructibus, flectat denique iram vindicem divinae iustitiae, incolumitatemque adducat et pacem.

Quapropter Sanctitas Sua quaecumque duobus praeteritis annis constituit de mense quo solemnia celebrantur beatæ Virginis Mariæ a Rosario, hoc pariter anno, et annis porro sequentibus praecipit et statuit, quoadusque rerum Ecclesiae rerumque publicarum tristissima haec perdurent adiuncta, ac de restituta Pontifici Maximo plena libertate Deo referre gratias Ecclesiae datum non sit. Decernit itaque et mandat, ut quolibet anno a prima die Octobris ad secundam sequentis Novembris, in omnibus catholici orbis parochialibus templis, et in cunctis publicis oratoriis Deiparae dicatis, aut in aliis etiam arbitrio Ordinarii eligendis, quinque saltem Mariani Rosarii decades, cum Litanis Lauretanis quotidie recitentur: quod si mane fiat, Missa inter preces celebretur, si a meridie, sacrosanctum Eucharistiae Sacramentum adorationi proponatur, deinde fideles rite lustrentur. Optat quoque ut a Sodalitatibus sacratissimi Rosarii religiosae pompae, ubi id per civiles leges licet, publice ducantur.

Indulgentias singulas, alias concessas, renovando, omnibus qui statis diebus publicae Rosarii recitationi interfuerint, et ad mentem eiusdem Sanctitatis Suae oraverint, et his pariter qui legitima causa impediti privatim haec egerint, septem annorum ac septem quadragenarum apud Deum Indulgentiam singulis vicibus concedit. Eis autem qui supradicto tempore decies saltem vel publice in templis, vel legitime impediti, privatim eadem peregerint, sacramentali confessione expiatis et sacra synaxi refectis, plenariam admissorum Indulgentiam de Ecclesiae thesauro impertit. Plenissimam hanc culparum veniam et poenarum remissionem his omnibus pariter largitur, qui vel ipso die festo beatæ Virginis a Rosario, vel quolibet ex octo insequentibus diebus, sacramenta, ut supra, perceperint, et in aliqua sacra aede iuxta Suam mentem Deo eiusque Sanctissimæ Matri supplicaverint.

Qua de re et illis consulens fidelibus qui ruri viventes agri cultione praecipue Octobri mense distinentur, Sanctitas Sua concedit ut singula superius disposita, cum sacris etiam Indulgentiis, eorum in locis, ad insequentes vel Novembris vel Decembris menses, prudenti Ordinariorum arbitrio, differri valeant.

De hisce vero omnibus et singulis Sanctissimus Dominus Noster per Sacram Rituum Congregationem praesens edi decretum, et ad omnes locorum Ordinarios pro fideli executione transmitti mandavit. Die 20 Augusti 1885.

D. CARDINALIS BARTOLINIUS S. R. C. Praefectus.

L. + S.

LAURENTIUS SALVATI S. R. C. Secretarius.

1435

1885

A kajdaci (Tolnamegye) kántortanítói állomás Mihálovics Dénes kántor-
tanító lemondása következtében üresedésbe jövé, október 10-ig pályázat hirdette-
tik. Fizetése a kántortanítónak: 1) két szoba, konyha, éléskamra, pincze és istálló-
ból álló jó lakás, 800 □öl házi kerttel. 2) egy negyed telek szántóföld, melyet a
község mivel, kivéven a kukoricza kapálást, töltögetés és behordást és a két hold
rétföld mívelését. 3) Minden pár után egy véka rozs, jelenleg 18 p. m. 4) Egy öl
kemény tűzifa. 5) két szekér széna. 6) készpénzben a) lélekpénz minden pár után
40 kr: b) vallás-alapból 16 frt; c) Keszthelyi-alapból 1 frt 75 kr; d) Sztánkovanszky-
alapból 12 frt: e) Stola-jövedék 120—130 frt; f) pusztai gyermekektől 10—15 frt.
A pályázók felszerelt folyamodványaikat Kajdacsra (u. p. helyben) az iskolaszék
elnökéhez intézzék.

(Concursus
pro statione
docentis in
Kajdacs.)

J o a n n e s W e i s z Cooperator Bátaszékensis munere Subsidiarii functurus (Personalia.)
missus est ad Baán.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 17-a Septembris 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.

XI.

1547

1885

Paulus Fonyó, professor et Catecheta in Instituto praeparandorum Colodatus opusculum Pauli Fonyó „Népiskolai Hitelemzésen“ et „kath. Hitoktatás.“
censi librum edidit, cui titulus: „Népiskolai Hitelemzésen“ Opusculum hoc, sacerdotibus, praeprimis iis, qui Catechetae munere funguntur, perutile, libenter hisce commendo.

Pariter commendo scriptum periodicum quod idem auctor menstruae typis vulgare intendit, titulo: „Katholikus Hitoktatás“; in quo res & quaestiones catecheticae respectu cum theoretico tum practico fusius pertractabuntur eo fine, ut scientia catechetica in toto educationis parvulorum negotio tam gravis momenti, in dies magis efflorescat & admetur. Pretium praenumerationale 2 fl. 50 cr. efficit.

1565

1885

Gratum Mihi est Ven. Clero notum reddere, quod Rssmus Joannes Lechner, Canonici theologi et Seminarii mei Rector, fundationem fecerit cum dote quadringentorum fl. v. a. ad augendum fundum Bibliothecae Episcopalis, ut opusculum quos Capitale fundit, fasciculi periodici de rebus theologicis & philosophicis tractantes comparari possint. (Fundatio Rssmi Joannis Lechner.)

392 Cons.

1885

Examen synodale anno labente subiverunt presbyteri sequentes:

Franciscus Bencze, Josephus Katics, Franciscus Vitkovics, Joannes Alagics, Desiderius Radó, Adalbertus Schmidt, et Josephus Kristóf, omnes approbati ad sexennium.

Ex his Desiderius Radó laude et praemio Král-iano dignus est inventus. (Resultatum examinis synodalis.)

1548

1885

Subsequens Exc. R. H. Ministerii Cultus & publ. Instit. Rescriptum eo scopo communicatur cum DD. Parochis, ut cum Inspectores rei hygienicae, munus, de quo agitur, obituri comparuerint, iisdem auxilio non desint. (Ordines Ministeriales de Inspectoribus rei hygienicae.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 28696. szám. Minthogy az iskolák és tanintézetek egészségügye az általános közegészségi állapotokra való felügyelésnek nevezetes és fontos tárgya és azt az 1876. évi XIV. t. cz. részletesen szabályozza is: a belügyminister ur f. évi július hó 19-én 37569. sz. a. kelt átirata szerint, az általa közelebb kinevezett közegészségi felügyelőket utasította, hogy kiküldetéseik és az egyes törvényhatóságokban a közegészségi törvény végre-

hajtására és az általános közegészségi viszonyokra vonatkozó megfigyeléseik alkalmával mindenkor terjesszék ki figyelmüket az azon törvényhatóság területén levő iskolák és tanintézetek összes egészségügyi viszonyaira is és a kiküldetéseik folytán teendő jelentéseikben az ezen ügyre vonatkozó észrevételeiket és javaslataikat tegyék meg. Midőn erről a főtisztelendő egyházmegyei főhatóságot értesíteni van szerencsém, tisztelettel felkérem, hogy a közegészségi felügyelőknak ezen eljárásukban segédkezésére és támogatására lenni sziveskedjék. Budapest, 1885. augusztus 10-én. A minister meghagyásából: Gönczy Pál, ministeri tanácsos.

1549

1885

(Duplicatum
testimonii ob-
tinent Möricz,
Kovács, Bede)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 27012. sz. A nagyvárad i. sz. püspöknek f. é. július hó 12-én 1191. sz. a. kelt felterjesztése folytán Möricz Gabriella Ilona és Kovács Vilma Sarolta irgalmas nővérek elveszett tanképesítő okleveleik jogérvényes másodlatai az Orsolya szűzek vezetése alatt álló nagyvárad i tanítónőképezdénél folyó 1885. június 30-án 2., illetve 3. sz. a. kiadatván, erről van szerencsém a főt. egyházmegyei főhatóságot szives köröztetés végett ezennel tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. augusztus hó 11-én. A miniszter meghagyásából: Apt Kamil, osztálytanácsos.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter. 25164. sz. A Bede Lajos által a debreczeni ev. ref. tanítónőképezdében 1882-ik évi november hó 9-én 204. sz. a. nyert elemi népiskolai tanítóságra képesítő oklevél állítólag elveszvéen, semmisnek nyilváníttatik s nevezett részére f. évi július 1-én 199. sz. a. annak jogérvényes másodlata szabályszerűen kiadatott.

Miről van szerencsém a főtiszt. egyházm. főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközölése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. augusztus hó 12-én. A miniszter meghagyásából: Buzogány Áron, osztálytanácsos.

1550

1885.

(Concursus
pro statione
docentis in
M.-Soóros)

A püspök-bogádi anyaegyházhoz tartozó Magyar-Soóros fiókközségben lemondás folytán megüresedett kántortanítói állomásra pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folyamodványok f. évi október hó 20-ig a kerületi tanfelügyelőséghez Kővágó-Szőlősrre (u. p. helyben) küldendőek.

Ezen állomás jövedelme: a) két szobából álló lakás, kamara, pincze, istálló, félszerrel, b) minden házaspár után (137) 50 kr. 10 itcze bor, $\frac{1}{4}$ mérő szemes kukoricza, c) minden telkes házaspártól (95) $\frac{1}{4}$ mérő buza, minden kisház és zsellér pártól (42) $\frac{1}{4}$ mérő rozs; d) minden tanköteles gyermek után 40 kr; a vasárnapi oktatásért 21 frt; e) 3 hold szántóföld, 1 hold rét; a beltelek, házi és külső kert összevéve mintegy 1 hold, mind a tanító által műveltetve; f) 7 öl kemény tüzelőfa, a község által vágva és behordva, melyből az iskola is fűtetik; g) Stolaris jövedék mintegy 6 frt; h) 2 db szarvasmarha és sertések szabad legeltetése. Tannyelv horvát-német.

1551

1885.

Kányán — Tolnamegyében — a rom. kath. iskolánál egy altanítói állomás rendszeresítettén, erre pályázat hirdettetik. Évi fizetése 300 frt a község által havi részletekben fizetve, külön szoba fűtéssel, ágynemű nem adatik. A tannyelv magyar. A pályázat határideje okt. 20. Az állomás ugyan e hó 25-én elfoglalandó. Feltételek: okleveles képesítés. A kántori teendőkben való jártasság előnyül szolgál. Folyamodványok az iskolaszék elnökéhez intézendők.

[Concursus
pro statione
subdocentis
in Kánya.]

Datum Quinque-Ecclesiis, die 6-ta Octobris 1885.

FERDINANDUS m. p.

Eppus.

XII.

1818

1885.

Requisitus per bibliopolas Budapestienses, fratres Révai, attentionem Venerabilis Cleri Mei provoco ad opus cui titulus „Az osztrák-magyar monarchia írásban és képben“ quodve sub auspiciis Serenissimi Coronae Principis Rudolphi, socio opere celeberrimorum utriusque Monarchiae partis scriptorum proxime in lucem prodibit. (Editio operis „Az osztrák-magyar Monarchia írásban és képben.“)

Conditiones praenumerationales, planum & extensionem operis ab annis iam ventilant inque dies laudant ephemerides, adeo ut superfluum Mihi videtur desuper plura adhuc verba texere.

1761

1885.

Ad notitiam perfero Ven. Clero dioecesano novum munificentiae Illmi D. Francisci Troll Praelati Pontif. et Canonici Cantoris specimen, quo Is decem mille finor. fundationem fecit, cuius capitalis census in una medietate ad meliorandam dotationem parochiae Lapáncsa, in altera ad augendos proventus Curatiae Nagy-Vejke sunt destinati. (Nova fundatio Illmi Francisci Troll.)

1819

1885.

Michael Tóth, societatis Jesu, Colocae, pretio admodum exiguo fasciculos menstruos publicat sub titulo „Mária Kert“ qui ad Cultum Marianum suavi ratione propagandum, testante primi fasciculi argumento, multum conferre poterunt; quosve ideo et V. Clero et populo fideli impensius commendo. (Commendantur fasciculi „Mária-Kert.“)

1820

1885

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 39205. szám. A Mittelmann József által a budapesti izr. tanítóképző intézetben 1867. évi augusztus 22-én 7-ik sz. a. nyert elemi iskolai tanítóságra képesítő oklevél állítólag elveszvéen, semmisnek nyilvánittatik s helyette annak jogérvényes másodlata f. é. szeptember 22-én 7^{sz}/₈₈₅ sz. a. szabályszerűen kiadatott. Miről van szerencsém az egyházmegyei főhatóságot a szokásos köröztetés szives eszközlése végett tisztelettel értesíteni. Budapest, 1885. október hó 12. A minister meghagyásából: Buzogány Áron osztálytanácsos. (Jos. Mittelmann obtinet duplicatum testimonii.)

1821

1885

A bogdásai anyaegyházhoz tartozó B.-Sellye fiókközségben megürült kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. A választás f. é. december 10-én fog meg-ejtetni; a pályázók folyamodványait a ker. esperes és tanfelügyelőhez (Concursus pro statione docentis in Sellye)

intézzék — Mosgóra. Ezen állomás jövedelme : A) a hitközség részéről a) két szobából álló lakás, kamara, pincze, istálló félszerrel, b) minden házaspár után (körülbelül 145 pár) 35 kr. lélekpénz. Özvegy-, elvált-, avagy vegyes házasságbeli egyes fél ekként felét fizeti. Az uradalmi tisztek és cselédek nem fizetnek. c) Tandij minden iskolás gyermek után akár helybeli akár vidéki, akár más vallásbeli 2 frt o. é. (körülbelül 80 frt.) Ezen összegben befoglaltatik a fa és fűtőpénz, mely összegből a tanító köteles az iskola fűtéshez szükséges fát beszerezni, és a fűtést teljesíteni. d) Erdőrész $\frac{2}{4}$ telek után vagy is 2 hold. e) Legelő illetőség $\frac{2}{4}$ telek után vagy is 2 hold. f) Stola illeték 10 — 15 frt. B) A község pénztárából megyeileg megerősített 200 frt. b) vasárnapi ismétlő oktatásért 31 frt 50 kr. C) A kegyuraságtól a) készpénzben 42 frt. b) Tiszta buza 6 pozsonyi mérő. c) Kétszeres 12 p. mérő. d) Tüzifa 7 öl tölgyfa. e) 4 akó bor, mely ez idő szerint 5 frtéért o. é. megváltatik. f) Egy szekér sarju. Tannyelv magyar.

(Personalia.)

Gabriel Hanny, parochus Paksensis nominatus est parochus Szegzárdensis. Joannes Spiesz, VAD. & parochus Kővágó-Szöllősenensis nominatus est parochus Paksensis. Augustinus Frantich, secretarius Episcopalis nominatus est parochus Kővágó-Szöllősenensis. Idem nominatus est S. Sedis Consistorialis Assessor. Franciscus Keseries, S. Sedis Notarius nominatus est Secretarius Episcopalis. Josephus Pozsgai, cooperator ad S. Augustinum Quinque-Ecclesiis, nominatus est S. Sedis Consistorialis Notarius. Ignatius Károly parochus ad S. Augustinum Quinque-Ecclesiis & S. Sedis Consist. Assessor constitutus est Vice-Archi-Diaconus Districtus Quinque-Ecclesiensis.

Datum Quinque-Ecclesiis die 14-a Novembris 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.

QUINQUE-ECCLESIS,

TYPIS LYCEI EPISCOPALIS (G. FESZTL.

XIII.

1920

1885.

Ne in casu belli aut movendi exercitus, professores et docentes legi militandi obnoxii, qui in munere suo suppleri absolute nequeunt, castra adire teneantur, Excellmus Minister R. H. Cultus et publicae Institutionis congrua se acturum intimat, quo cum illis super hac obligatione per Suam Caes. et Reg. Apost. Majestatem clementissime dispensetur. (De dispensandis docentibus legi militandi obnoxii.)

Communico itaque Intimatum Ministeriale, committens DD. Parochis, ut si docens in schola catholici characteris legi militandi obnoxius, ratione muneris sui suppleri absolute non posset: huius nomen cum ceteris datis desideratis secundum schema inferius adnexum mihi circa initium affuturi anni 1886. notum reddant.

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 1863. eln. sz. Nagyméltóságu Püspök ur! A véderőről szóló 1868. évi XL. t. cz. 26. §-a szerint a hadsereg és honvédség kötelékében álló és az állami vagy nyilvánossági joggal felruházott felsőbb és középtanodák, tanítóképezdek, főelemi és elemi tanintézeteknél alkalmazott tanárok és tanítók, kik a tanítás folytatására, teljesen nélkülözhetetlenek, háboru esetén évenként teendő ajánló felterjesztésem folytán Ő cs. és ap. kir. Felsége legm. engedelmeivel állomásukban meghagyhatók.

Ezen ajánló felterjesztésemben csak azokat szoktam felvenni, kik részint állásuknál fogva, részint mint tantárgyak egyedüli és semmi körülmények között sem helyettesíthető előadói a tanítás érdekében mulhatlanul szükségesek.

Ezt különösen hangsúlyozom, mivel a múlt években tett tapasztalatok után egyes hatóságok, közegek a fennebbiekben kijelölt iránytól eltérve, jóformán az összes hadköteles egyéneket felvették a beküldött kimutatásba, úgy, hogy az összes felajánlottak között alig tartottam 10—12 a felmentésre érdemesnek.

Ennek előrebocsátása után van szerencsém tehát Nagyméltóságodat felkérni, hogy a fennhatósága alatt álló felekezeti intézeteknél és iskoláknál alkalmazott s szigorúan az elől említett osztályzatba sorozható hadköteles egyénekről, ha azoknak a katonai szolgálattétel alól netáni mozgosítás esetén leendő felmentése a jövő 1886-iki évre az illető intézet érdekében valóban mulhatlanul szükséges, a ./. alá mellékelt minta szerint rovatos névjegyzéket készíttetni, és helyesbitése után azt hozzám legkésőbb 1886. évi január hó 15-éig eljuttatni méltóztassék.

Az ezen idő után beérkező névjegyzékek mint elkésettek, figyelembe vehetők nem lesznek.

Végül megjegyzem, hogy csak is azon egyének fognak annak idején külön értesítést kapni, kik Ő cs. és ap. kir. Felsége legmagasb kegyelme folytán katonai szolgálattétel alól mozgosítás esetén egy év tartamára felmentettek, míg azok, a

kikhez ilyenmü értesítés nem érkezik, a katonai szolgálattételre tovább is kötelezve maradnak.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. november hó 11-én. Trefort.

⁄.

Felvezető hatóság.

N é v j e g y z é k e

az N. N. hatóságnál alkalmazott védköteles egyéneknek.

Vezeték és keresztnév, ez idő szerinti polgári alkalmazás	Honossági, illetékességi		Katonai (honvéd) szolgálati viszonyai			Polgári alkalmazás		J e g y z e t : az elfoglalt polg. állomásban való netáni nélkülözhetlenség
	helye	megye és járás	állomány, ezred, hadkieg. terület	rendi fokozat	felavtásának éve, napja	hatóság, melynél alkalmazva van	rendes tartózkodási helye	

1921

1885.

(Data statistica)

Data statistica in viationi subseque conformiter conficienda & expedienda:

Országos m. kir. statisztikai hivatal. 12.526/1885. szám. Van szerencsém a főtszt. egyházi hatóságot tisztelettel értesíteni, hogy az 1885. évre vonatkozó népmozgalmi adatok felvételére szolgáló füzeteket az illető lelkészek között leendő kiosztás végett 250 példányban, külön csomagban, a mai póstával küldöttem meg a főtszt. egyházi hatóságnak. Bátor vagyok ennél fogva a főtszt. egyházi hatóságot tisztelettel felkérni, méltóztassék a kérdéses füzeteknek az illető lelkészi hivatalokhoz leendő mielőbbi szétküldését eszközölni, azok pontos kitöltését a lelkész uraknak meghagyni s őket utasítani, hogy a betöltött füzeteket az illetékes törvényhatóság közegeinek (szolgabírónak, polgármesternek) minden további sürgetés bevárása nélkül mielőbb, de legfeljebb 1886. évi márczius hó 15-ig közvetlenül küldjék be, honnan azok rendes közigazgatási járások, illetőleg megyék szerint rendezve fognak ezen hivatalhoz beterjesztetni. — Ez alkalommal bátor vagyok a főtszt. egyházi hatóságot az iránt is tisztelettel felkérni, hogy a mennyiben a népmozgalmi adatok az országos statisztikai hivatal által nem egyházi, hanem közigazgatási, illetve járási beosztás szerint dolgoztatnak fel, méltóztassék intézkedni, miszerint az oly anyaegyházak,

melyeknek fiók és leányegyházai más törvényhatóság területén, vagy más járásban fekszenek, annyi füzetrel láttassanak el, a hány törvényhatóság, illetve a hány járás területére terjed az illető anyaegyház lelkészkedése, mert több törvényhatóság részéről vett értesítés szerint az adatszolgáltatásra hivatott lelkész urak közül számosan az anyaegyházétól más közigazgatási járáshoz tartozó fiókegyházaik adatait is az anyaegyházával együttesen egy kimutatásba foglalván, ez által a törvényhatósági statisztikai bizottságok részéről nemcsak tömeges kifogásolásokkal idéznek elő, hanem az ide leendő beterjesztésre kitűzött záros határidő betartását is lehetetlenné teszik. Tisztelettel felkérem továbbá a főtit. egyházi hatóságot egyidejűleg arra nézve is intézkedni, hogy az anyaegyházhoz tartozó fiók és leányegyházak, akár fordult elő bennök népmozgalmi adat, akár nem, a füzet czimlapján okvetlenül mind felsorol-
tassanak. Budapest, 1885. november hó 11-én. Az országos m. kir. statisztikai hivatal
főnöke: Keleti Károly, miniszteri tanácsos.

1922

1885

Az abaligeti anyaegyházhoz tartozó Rákos fiókközségben megüresedett ta-
nitói állomásra pályázat nyittatik. A kellően felszerelt folyamodványok f. é. deczem-
ber 20-ig a kerületi tanfelügyelőséghez Magyar-Székre (u. p. helyben) küldendők.
Ezen állomás jövedelme: a) két szobából álló lakás, pincze, istálló és felszer. b)
minden telkes házaspártól (30) fél mérő buza; minden kisház, szellér pártól (30)
fél mérő rozs. c) minden házaspártól (60) 10 kr. és 6 itcze bor, ha az illetők szől-
lővel birnak. d) minden tanköteles gyermek után (30) ötven krajczár, a vasárnapi
oktatásért 20 frt. e) négy öl kemény tüzelőfa, a község által vágva és behordva.
f) fél hold gyümölcsös és kaszáló, utóbbi a község által kaszálva. g) 2 hold kül-
kert a község által szántva; 12 hold rossz karban levő szántóföld, melyet a tanító
műveltet. h) stoláris jövedék 4—5 frt- i) szarvasmarhák és sertések szabad legelte-
tése. Tannyelv: német-magyar. Megjegyeztetik, hogy nevezett fiókközség azon esetre
ha a tanító a fentjelzett járandósággal nem volna megelégedve, bármikor kész,
sőt kötelezi magát ezen vegyes járandóság helyett 300 frtot készpénzben kifizetni.

(Concursus
pro statione
docentis in
Rákos.)

1871

1885

Notum reddo Ven. Clero Dioecetano, quod Rasmus D. Antonius Walter
Canonicus, 630 flnos a. v. domui Sororum Charitatis S. Vincentii in Bonyhád per-
petuae fundationis instar numeravit, in emolumentum eiusdem Instituti, Cassae Gen.
Fund. Dioecetanae illatos.

(Fundatio
Rssmi Antonii
Walter.)

Datum Quinque-Ecclesiis die 1-a Decembris 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.

XIV.

2006

1885.

Anno currente, die 16-a Decembris, apoplexia tactus obiit Joannes (Joannes Sterba par. Lakócsaensis, qui natus a. 1817. ordinatus a. 1842. ab a. Lakócsaensis 1846—1849. professorem theologiae egit, inde vero parochiam Lakócsaensem rexit. mortuus.)

Animam denati confratris consuetis suffragiis commendo.

2031

1885.

Vacantem obitu Joannis Sterba parochiam Lakócsaensem concursui expono, (Concursus pro beneficio parochiali Lakócsa) monendo presbyteros pro obtinendo hoc beneficio, patronatui Fundi publici regii obnoxio recurrere cupientes, ut suum recursum, Excelso Reg. Hung. Ministerio Cultus & publ. Institutionis inscriptum tymbroque 1 fl. provisum, usque 15-am Februarii ad Officium Dioecesanum dirigant.

2032

1885.

Communico cum V. Clero dioecetano pro conscientiosa observantia sequens (De duplicato matriculorum.) Intimatum Ministeriale :

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 28862. szám. Nagyméltóságú Püspök Úr! A névváltoztatásoknak a törvényhatóságoknál őrzött anyakönyvi másodpéldányokba való bevezetése tárgyában f. évi január hó 31-én 2189. sz. a. kelt körrendeletemből folyólag, melynek végrehajtása iránt a m. kir. belügyminister úr által az összes törvényhatóságok is utasítottak, az utóbbiak részéről mind sürőbb panaszok merülnek fel az iránt, hogy az anyakönyvi másodpéldányok az utóbbi években oly szórványosan lettek levéltáraik részére beterjesztve, hogy az előlidézett körrendelet pontos végrehajtása, az eddigi állapotok fenmaradása esetén teljes lehetetlen.

Szükségesnek látom ennél fogva Nagyméltóságod figyelmét az 1827: XXIII. t. cikkekre, valamint a fenállott m. kir. helytartótanácsnak ennek alapján 1862. évi márczius hó 15-én 10394. sz. a. kelt körrendeletére a legnyomatékosabban felhívni, s felkérni Nagyméltóságodat, hogy az anyakönyvek vezetésére hivatott összes lelkési hivatalokat és közegeket sürögösen és szigoruan odautasítani méltóztassék, hogy az idézett törvénycikk azon igen gyakorlati s a családi viszonyokra nézve nagy horderejű rendelkezésének, melynél fogva minden valláson levő lelkészek az anyakönyveknek két példányban vezetésére, s az egyik példánynak az illető törvényhatóság levéltárába való beszolgáltatására köteleztettek, pontosan megfelelően, ebbeli netáni mulasztásukat a multa nézve haladék nélkül kipótolják, jövőben

pedig az összes születési, esketési és halálozási anyakönyveket két példányban vezessék, s az egyik példányt, törvényszabta hitelesítés mellett, minden év végén az illető törvényhatóság levéltára számára biztos őrizet végett szolgáltatassák be.

Megjegyzem, hogy e rendeletem végrehajtásának szigorú ellenőrzésére egyidejűleg az összes törvényhatóságokat körrendeletileg utasítottam s felhívtam azokat, hogy a netáni mulasztók neveit hozzám esetről esetre azonnal jelentsék be, kikkel szemben szükség esetén kénytelen leszek a törvény rendelkezésének oly módon érvényt szerezni, hogy az anyakönyvi másodpéldányok beszerzése a mulasztó költségére, hatóságilag fog eszközöltetni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. november hó 13-án. T r e f o r t .

2033

1885.

(De apochis
invalidorum
militum pen-
sione donato-
rum.)

Apochae militum invalidorum pensione donatorum gratis vidimandae & subscribendae. Eatenus sequens emanavit Exc. Ministerii Intimatum :

Vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. 42697. szám. Nagyméltóságú Püspök Ur! A rokkantsági nyugdíjban vagy egyéb pótdíjban részesített, avagy a rokkantak házának ellátási állományába felvett katonák nyugzsold illetékéből az ezekről szóló nyugtatványok láttamozásáért avagy az életben létet és a tartózkodási helyet előtűntető igazolásáért az illető hivatali előljárók és lelkészek által közbenjárási és fáradozási díjak fejében követelt avagy elfogadott összegek szedésének megakadályozása tárgyában a nm. m. kir. honvédelmi ministerium részéről kiadott s velem közölt körrendeletnek hiteles másolatát van szerencsém Nagyméltóságodnak tudomásvétel és a lelkészeket illetőleg netalán szükségesnek látszó saját hatáskörü további intézkedés végett /./ alatt mellékelve tiszteletteljesen megküldeni.

Fogadja Nagyméltóságod kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1885. október hó 29-én. A minister meghagyásából: B. H o r n i g K á r o l y ministeri tanácsos.

/./ Másolat. M. kir. Honvédelmi minister 47810/XIV szám. Ismételten fordultak elő panaszok, hogy a községi előljárók, és előljárósági közegek a rokkantsági nyugdíjban vagy egyéb pótdíjban részesített, avagy a rokkantak házának ellátási állományába felvett katonák nyugzsoldilletékéből — az ezekről szóló nyugtatványok láttamozásáért, avagy az életben létet és a tartózkodási helyet előtűntető igazolásáért — közbenjárási és fáradozási díj fejében az illető katonáktól bizonyos összegeket követeltek, sőt azt egyszerűen a jogosultnak nyugdíjilletményéből levonták.

Miután a fentebb említett katonák által kiállítandó nyugtatványokra a községi előljáróságok (birák, körjegyzők rendezett tanácsai városokban a polgármesterek, rendőrségi közegek stb.) és lelkészek által rávezetendő igazolás, nem csak az illető katonai egyén, hanem az államkinestár érdekében is történik, az előljáró-

sági közegek és lelkészek által az illető katonák nyugtatványaira vezetendő igazolások díjmentesek lévén, azok eszközléseért munka és fáradozási díj fejében, bármily csekély összeget sem szabad követelni.

Felhivom ennélfogva a c z i m e t, hogy hatósága területén az ily igazolásokra hivatott hatósági közegeket, s nevezetesen a községi előljárokat ezen rendeletemben jelzett tilalom felől értesítvén, egyuttal azt is adja tudtokra, hogy azok, a kik fentebb említett czimen az illető katonai egyénektől bármily csekély összeget követelnek, avagy elfogadnak, e cselekményük ugyan azon következményekkel fog sujtatni, a melyeket a hivatali hatalommal való visszaélés és zsarolás büntette von maga után. Budapest 1885. Október 17-én. A minister helyett Gromon s. k. államtitkár. A másolat hitelül: Lampe Alajos aligazgató.

2034

1885.

Docentibus Scholarum catholicarum dioecesanarum sequentes assigno theses anno currente scholastico 1885/6 elaborandas:

(Theses per
docentes elabo-
randae.)

a) „Olvashatja-e, és minő eredménynyel a tanító, mint népnevelő, azon könyveket, lapokat és tanügyi közlönyöket, melyek a vallást megtámadják, és a köteles tiszteletet az egyház iránt csak gyengítik? —

b) Minő előnyök háromlanak a gyümölcsfatenyésztés rendszeres kezeléséből a falusi tanítóra és a népre?

2035

1885.

Kányán (Tolna m.) a róm. kath. iskolánál egy altanítói állomás rendszerítettén, erre ezennel pályázat hirdettetik. Fizetése havonként 25 frt a község által havi előleges részletekben fizetve, külön butorozott szoba fűtéssel; ágynemű és élelmezés nem adatik. A tannyelv magyar, a pályázat határideje januar 12-én 1886. — Feltételek: okl. képesítés, ilyenek nem jelentkezése esetében képezdét végzettek is elfogadtatnak; egy osztály önálló vezetése; a kántori teendőkben való jártasság előnyül szolgál. Folyamodványok az iskolaszék elnökéhez Kányára intézendők.

(Concursus
pro statione
subdocentis
in Kánya.)

Josephus Szuly parochus Berkesdensis & scholarum inspector di-strictus Pécsváradensis, nominatus est eiusdem districtus VADiaconus surrogatus. — Martinus Molnár cooperator Szent-Erzsébetensis nominatus est administrator Lakócsaensis; Desiderius Radó missus est cooperator e M.-Kéménd V.-Ecclesias ad S. Augustinum; Julius Kopáry neopresb. missus est cooperator ad Szent-Erzsébeth.

Datum Quinque-Ecclesiis die 21-a Decembris 1885.

FERDINANDUS m. p.
Eppus.